

Følgebrev med historier fra hjemmeundervisningen

Fredag 13. desember 2019 ble det lagt frem forslag til ny Opplæringslov, NOU 2019: 23. Utvalget skriver at de har lagt vekt på at barn og unge skulle høres i dette arbeidet.

Barn, unge og voksne med erfaringer fra privat hjemmeundervisning har ikke blitt tatt med i dette arbeidet, selv om utvalget selv skriver: «...vært et mål å involvere særlig relevante representanter for barn og unge.»

Siden utvalget, og dermed beslutningstakerne, altså ikke har fått med dette aspektet fra den private hjemmeundervisningen, har vi samlet inn historier fra hjemmeundervisningen. For mange av disse barna (noen nå voksne) har hjemmeundervisning vært en nødrett, som spiller en fundamental rolle for at de skal kunne klare seg her i livet.

Også hjemmeunderviste barn og unge bør høres og gies gjennomslag i en for dem så viktig sak.

God lesing!

Mvh
Maria Ingeborg von Bremen
Livegen 314
2412 Sørskogbygda

Endring: Etter råd fra kunnskapsdepartementet, har jeg valgt å anonymisere alle historiene – også de som ønsket å underskrive med fullt navn.

Blog om hjemmeundervisning og hvorfor hjemmeundervisning er bra for deres barn:

<https://oslomamma.blogspot.com/2014/01/why-homeschool-part-1.html?m=1&fbclid=IwAR0bbolpXkpmUApEk0E7pVs9bslQL8eq75V2mnCm5Q8cblyC06voeW3YoVA>

<https://oslomamma.blogspot.com/2014/01/why-homeschool-part-2.html?m=1&fbclid=IwAR2QG0hnAXU2592-yTm-yeoVhcMIJG9qWxtXxbiu3qfAz4ZCHbDYZenrI9c>

https://oslomamma.blogspot.com/2014/01/why-homeschool-part-3.html?m=1&fbclid=IwAR0jdMYHqdaI4GBRKCN1X7VLh-XCtGg5rZq97HcyScL_7pfppwEqEZ9GV1U

<https://oslomamma.blogspot.com/2014/02/why-homeschool-part-4.html?m=1&fbclid=IwAR2tcfbzJYYa7VsnS0MYrHn67D33e5lvvkiSCbMNUPoKecf0ahuCU3zC5AU>

<https://oslomamma.blogspot.com/2014/02/why-homeschool-part-5.html?m=1&fbclid=IwAR2Ui7qcEUtsJ3Yz077HEKyK-AMXbE9qilzfWt7qXJVUKOkIC0fZPI5AvfM>

Historier fra hjemmeundervisningen

EDIT:

Det har kommet tilbakemeldinger om at det er vanskelig å få hubarna til å si noe mere enn «bra» om hvordan de opplever hjemmeundervisning. ☺

Om dette er tilfelle, kan dere gjerne skrive en tekst sammen, hvor dere voksne fører pennen og dere skriver fritt både om deres felles erfaringer og historier fra hjemmeundervisningen. Dette kan gjerne inneholde både stort og smått fra hverdagen med hu, og være subjektivt og nært.

Samtidig vil vi også gjerne høre om den kjedelige voksendelen av deres hu: De ytre rammer, som tid, sted, lengde. Hvorfor dere valgte hu, hvilke utfordringer dere har hatt underveis og om dere har opplevd hindringer eller problemer; slik som barnvern, vansker med det offentlige, etc?

Hele pakka, altså! ☺

Eks:

- Grunn til hu
- Noe morsomt som har skjedd
- Ting du ikke hadde regnet med – både positive og negative
- Aha-opplevelser av alle slag
- Forandringer hos barnet, foreldre, søsken, andre, dynamik, osv
- Barnevern
- Tilsyn
- Opplevelse av skole, kontra hu
- Omverdenens reaksjoner på deres hu
- Fremtiden

Det er viktig å få barnas stemme frem, og vi håper at disse tipsene kan gi inspirasjon til flere og mere utfyllende kommentarer fra barna. ☺

EDIT SLUTT

I desember 2019 ble det lagt frem et forslag til ny opplæringslov, altså lov om skole og hjemmeundervisning.

Før den nye loven begynner å gjelde, skal den gjennom en høringsrunde. Det betyr at alle som bor i Norge har mulighet til å si hva de synes om den nye loven.

De som har laget forslaget til ny lov, ønsker å endre loven når det gjelder hjemmeundervisning. De vil at alle som skal ha hjemmeundervisning, må søke på forhånd, og at hjemmeundervisning skal likne mere på en vanlig skole.

I loven vi har idag, er hjemmeundervisning en rettighet som alle har – ikke noe man må søke om. Slik har det vært i flere hundre år, og vi som er hjemmeundervisningsforeldre synes at det er viktig at vi fortsatt har denne rettigheten.

Denne gruppen er for dere som har, eller har hatt, hjemmeundervisning, og som ønsker å komme med deres erfaringer, historier og meninger rundt hjemmeundervisning og den nye loven.

De som har laget forslaget til den nye loven, skriver at de ønsker at barn skal bli hørt, og vi har derfor ingen aldersgrense for hvem som kan delta her. Det eneste kravet er at du har, eller har hatt, hjemmeundervisning. Også tidligere hjemmeundervisningselever som nå er voksne, er velkomne til å skrive inn. De som er for unge til å skrive selv, kan få hjelp av en voksen. Det kan være tekst, lydopptak, tegninger mm.

Vi vil deretter sette dette sammen til en mappe, som vi vil gi til kunnskapsdepartementet og interesserte politikere, slik at de som jobber med den nye loven selv kan få lese om deres opplevelser.

Sammen med din erfaringsuttalelse trenger vi å vite:

- Din alder
- Om du er gutt eller jente
- Hvor lenge du har hatt hjemmeundervisning

For de som synes det er vanskelig å komme igang med å skrive, har vi laget noen hjelpesetninger:

- Hva synes du om å ha hjemmeundervisning?
- Om du har gått på vanlig skole; hvordan synes du det var å gå på vanlig skole?
- Hvorfor har du hjemmeundervisning?
- Fortell historien om din hjemmeundervisning.

Erfaringsuttalelsene kan sendes inn på flere måter:

- På epost til: erfutt2020hu@gmail.com
- På melding til enten [redacted] eller [redacted]
- I brev til:

[redacted]
[redacted]

Om du kjenner noen som du tror vil dele sine erfaringer med hjemmeundervisning, kan du gjerne sende denne informasjonen videre til dem.

Vi håper at mange vil skrive, slik at de som lager lovene kan få vite hva hjemmeundervisning betyr for barna.

Vennlig hilsen [redacted] 😊

Erfaringer angående hjemmeundervisning

Jeg er nå ferdig med 8. trinn og jeg liker hjemmeundervisning best siden det ikke er så mye stress osv. Og jeg liker best og være hjemme og ikke rundt så mange folk og det er lettere og gjøre ting i mitt eget tempo.

Jeg har hatt hjemmeundervisning litt av og på siden 3. trinn.

Da jeg gikk i 5 trinn, hang jeg langt etter i matte og jeg turte ikke å spørre om hjelp etter hvert fordi en annen i klassen var også langt bak og noen lo da han spurte om hjelp. Da hoppet jeg over mange sider for å late som om jeg var like langt som de andre.

Da fikk jeg mange hull.

Mamma visste ikke dette og da jeg fikk ha hjemmeundervisning og jobbet med matte hjemme, tettet vi alle hullene og jeg fikk det til og var overrasket fordi jeg trodde jeg var dum, og så var jeg ikke det. Det jeg fikk til hjemme hadde aldri skjedd på skolen.

Jeg liker å kunne fordype meg i det jeg selv vil. Jeg lærer med japansk og det er kjempegøy.

Hilsen jente 13 år.

Hei!

Jeg skal begynne i 10. trinn til høsten og har hatt hjemmeundervisning i 8. og 9. trinn. Jeg hadde hjemmeundervisning først i 4 trinn, men så var jeg litt på skolen igjen før jeg fikk hjemmeundervisning igjen i 8. trinn.

Jeg kunne ikke være på skolen. Det var vanskelig med alt drama og sånn. Jeg har adhd og jeg klarte ikke å stå opp så tidlig og være opplagt til skolen. Det var en dårlig morgen nesten hver dag. Noen lærere er strenge. En gang hadde en i klassen kjøpt seg slush, og den fikk han ikke ha på pulten og læreren helte den ut i vasken.

Jeg fikk også anmerkninger og syntes det var veldig mye lekser.

Nå som jeg har hjemmeundervisning kan jeg legge opp alt etter dagsformen og min egen nysgjerrighet. Jeg føler at jeg får til ting nå som jeg ikke trenger å være redd for å få anmerkning for å komme for sent fordi det er vanskelig for meg å stå opp om morgenen.

Jeg har det mye bedre med hjemmeundervisning.

Hilsen jente 15 år

Hei!

Jeg er mamma til noen barn og har hjemmeundervisning for tiden med 3 barn. Vi liker fleksibiliteten med dette livet. Det er også fantastisk å kunne følge barna tett i deres utdanning og læring. Når man har hjemmeundervisning trenger man ikke lure på hvordan barna ligger an. Det vet man fordi man er der hele veien.

Jeg har erfart at barn mister læringslysten av skolesystemet. Det er så mange systemfeil. F.eks at

elevene måles på alt hele tiden. Det blir vurdert og får karakterer. Etter hvert mister de nysgjerrigheten og lærer ikke det de selv vil, og de lærer heller ikke på rett grunnlag. De puffer og «lærer» fordi noen mener at de bør lære ditten og datten. Om de selv er interessert spiller ingen rolle.

Det er ikke gøy å skulle lære noe når det er påtvunget og man blir vurdert på det. Dette hindrer læring. Det er mye mer givende å kunne studere et emne utifra nysgjerrighet og interesse. Da kan barn holde på i evigheter. Det er sunt for barn å kunne dykke ned i interessene sine, det lærer de mye av fordi det ene fører som regel alltid til noe nytt og ofte et helt annet emne.

Det er også mye mer effektivt å jobbe hjemme for vår del. Det tar mindre tid og vi får dermed mer fritid og barna er lykkeligere.

Det tar mye mindre tid å komme gjennom pensum når man arbeider en til en.

Vi stortrives med å ha hjemmeundervisning og er så glad for at denne muligheten finnes!

Jeg har også et barn som ønsket å ha hjemmeundervisning i 4. trinn. Men, da han begynte i 5. trinn, ønsket han å begynne på skolen igjen. Da hadde han fått den pausen han trengte og valgte selv å begynne på skolen igjen.

Det er viktig at det finnes ulike måter å lære på og å gjennomføre grunnskolen.

Det som passer for en, passer ikke for en annen.

Mor, 42 år.

Hvorfor jeg valgte Hjemmeundervisning/HU.

For ca. 8 år siden kom jeg som dansk sykepleier til Norge, for at pleie vennskaper til norske venner det tidligere var bosatte i Danmark i en lengre periode. Jeg hadde siden våre vennskaper startet i starten av dette årtusen ofte vært i Norge på ferier. Planen var at bo og jobbe i Norge i 6 mdr. For at være med vennene mine. 6 mdr. ble forlenget og etter noe tid fikk jeg barn.

I Norge ble jeg via diverse mødre og interesse grupper, kjente med folk det benyttet deres menneskerett til bl.a. hjemmeundervisning.

Min interesse ble vakt og jeg fikk åpnet øynene for andre pedagogiske læringsmuligheter enn de top-down og testbaserte læringstilgange det ofte dominere de offentlige skoler. Og med bakgrunn i mitt helsefaglige faglige ståsted, vet jeg at top-down læring og test ikke er gunstige for læring hos langt størsteparten av mennesker. Dette er viten jeg som sykepleier utdannet i Danmark, har fått lært er det viktigste, hvis vi ønsker at nå inn til pasientene og hjelpe dem til f.eks. livstilsendringer ved sykdommer. Pasientene må finne eierskap og mestring i dem selv, gjennom bottom-up læring, hvor vi som helsepersonell skal bistå dem med informasjon, støtte deres mestringsevner og utvikling og se dem, som personer med potensialer til mestring og bedring.

Ut fra denne bakgrunnsvitene jeg som sykepleier har, ble det mere og mere klart for meg at de lokale undervisningstilbud vi hadde ikke passet for kontinuerlig stimulering av barns læringspotensiale, og jeg så venner, kollegaer og deres barn slite med at opprettholde læringslysten, allerede fra 2.kl. Her vi bor på Sørlandet, er det over 2 timer til nærmeste skole med annet pedagogisk fokus enn det offentlige, slikt som Montessori skoler og Steiner skoler.

Dette var den ene vinkel av grunnen til at jeg/vi har valgt hjemmeundervisning (heretter forkortet med HU).

En annen grunn er at jeg og barnet mitt er danske statsborger og vi ønsker jevnlig og kontinuerlig kontakt samt tilknytning til vår familie, våre danske venner og vårt moderland.

Som sykepleier jobber jeg turnus og lever derfor ikke et A4 liv med jobb mandag til fredag i dagstimene. Det er nesten umulig, som sykepleier at få slike arbeidstid. Og ikke ønsker jeg det heller. Jeg liker at have ofte fri og have tid med barnet mitt. Min jobbeturnus som sykepleier, gjør det mulig at jeg jobber intensivt og har lange friperiode, dette da jeg er avhengig av mine danske foreldre, bosatt i Danmark, som barnevakter når jeg jobber, enten at de kommer opp, eller at barnet mitt er på ferie i Danmark når jeg jobber. At skulle bo og jobbe som sykepleier ville ikke være mulig for oss, om vi skulle benytte offentlige skoletilbud.

Coronakrisen med nedstenging av grenser, hadde gjort det helt umulig for meg og jobbe, om jeg ikke allerede var sykemeldt etter en arbeidsrelatert skade, og det gjorde det umulig for meg at få fysioterapi og langsomt gjenoppta jobb, da jeg ble avskåret familien min i DK, som i realiteten bor tettere på oss, enn folk med familie i Oslo eller Bergen m.fl..

Vi har nå et godt samarbeide med tilsynsførende og skolen, og et par dage i uken benytter vi os av SFO, bl.a. etter musikkundervisning fra kulturskolen, det har lokale på lokalskolen, slikt at barnet mitt går fra kulturskole til SFO med vennene sine. Barnet mitt går også til diverse fritidsaktiviteter som svømming, Parkour, Karate, bueskyting, speider m.m.. Det ville ikke være mulig for barnet mitt at følge sine interesser, om skolen skulle styre vårt liv.

At vi idag har et godt samarbeide er ikke en selvfølge, for skolen og kommunen hadde ingen erfaring eller kjennskap til HU. De trodde rett og slett ikke at det var mulig. Samtidig har kommuner her i sør hatt landsrekorder i mobbing i mange år, og dessverre kjenner jeg til flere tilfeller, hvor lokal kommunen ikke har villet ta sitt ansvar overfor disse barns mistriksel på skolen, hvor barna får sin barndom ødelagt av kontinuerlig mobbing og mistriksel, og lærer/assistenter det

ikke ser barnet, der ikke klare at skjelne fra egne forforståelse, slikt de Hermeneutiske prinsipper, tilsier i et hvert møte mellom mennesker, prinsipper alle helse og sosialarbeider lære i deres utdanning, særligt nyere utdannede personell. Når disse voksne i daginstitusjonene ikke har viten om at møte andre, herunder barn, på en fordomsfri måte, da bidrar de dessverre også til mobbing og mistrivsel hos barn det mistrives i de offentlige dagsinstitusjoner. Jeg har sett at dette skjer hos venner og faglige kollegers barn. De voksne kjemper mot kommunen for at få de tiltak det kreves for at barnet deres skal trives i skolen.

Men heldigvis har vi et godt samarbeide med tilsynsførende og skolen nå, hvor de har hatt mulighet til at sette seg inn i HU og se andre muligheter.

Jeg må understreke at det ikke er bare er det alene, at mine foreldre er barnevakter, og mine pedagogiske læringspreferanser, det er utslagsgivende for valg av HU. Det er like viktig at vi har mulighet til se vår danske familie og våre danske venner jevnlig. Og ikke bare til jul (om jeg har fri i helligdagene, da jeg er sykepleier og jobber, når andre har fri eller sover) eller kort på sommeren. Det er yderst viktig for os at have vår tilhørsforhold både til Norge og til Danmark. Vi er først og fremmest Skandinaver og mennesker bosatt på denne jord, uaktet nasjonalitet og politiske grenser.

Som sagt er jeg dansk. Og fra Danmark er HU en grunnlovssikret rettighet (Danmarks grundlov §76) og grunnloven i Danmark kan ikke endres uten en folkeavstemning. Jeg trodde oppriktig at det var slikt i Norge også, og ble veldig overrasket da jeg så det nye lovforslag.

Barnets mitt læringskurve er kontinuerlig utviklende, og ikke knyttet til hjemmets 4 vegger. Mye læring har vi hjemme, men vi har også læring når vi er på tur i hele Skandinaven, det skjer i fjellene, i de svenske skogene, og på de danske strender. Det skjer når vi skal besøke familie i Australia eller venner på New Zealand. Vi bruker alt til læring; naturen, bøker, PC, samtaler med folk fra andre nasjonaliteter m.m. Dette gjør at ALLE de skandinaviske språk forstår barnet mitt, og engelsken, tysken og spansken kommer inn på reise og kontakt med andre nasjonaliteter.

Vi har HU nå, men vi er åpne for samarbeide med skolen, og det er en mulighet at barnet mitt vil gå på skole sidenhen, her eller i Danmark, hvor 15% av alle skoler er friskoler. Det er noe vi vil vurderer løpende de neste årene.

Men for nå trives jeg og barnet mitt. Og barnet mitt er åpensinnet, lærelysten, godhjertet og harmoniske. Og barnet mitt får bare skrytt av alle det er med henne, personalet i SFO, venners foreldre, tilsynslærer, fremmede vi møter på tur. Og så lenge barnet mitt blomstre, trives og har en flott og rummelig personlighet, da vil vi forsette med HU, fritidsaktiviteter, familiebesøk og reiser.

Vi lever i et globalt samfunn, hvor innovativ tenking (tenking uten for boksen) vektet høyt, mangfoldighet verdsettes, Norges helsevesen velkommer folk fra andre lande, og Morges helsevesen er fullstendig avhengig av sykepleiere/helsepersonell fra andre lande, særligt de nordiske lande.

Og da harmonerer disse innstramninger av familiers personlige frihet, innstramninger og forsøk på at få alles liv til at passe i samme boks, tross ulike ståsteder og bakgrunner, at tvinge foreldre det bor langt fra byer til at sette barna og småbarna alene på internatskoler. Det harmonere virkelig dårligt med den profil som den norske stat søker at skape om seg selv, som fremtidsorientert, innovativ, globalisert, mangfoldig og åpensinnet.

Den frie innovative og fremtidsorienterte tanke vil ikke trives i et firkantet A4 ensrettet statlig utdannelsessystem, det må være flere tilgange og perspektiver for at stimulere gunstig og positiv vekst i en globalisert verden.

Mvh. [REDACTED] Sykepleier.

Mandag 29. Juni 2020

Hei

Jeg fikk hjemmeundervisning i 9 år, barne og ungdomsskole. (1980-1989) Det var før det ble 10-årig skole. Svært positiv opplevelse av skolegangen! Min eldste sønn fikk 10 år med hjemmeundervisning, også med svært positive tilbakemeldinger, både fra oss foreldre som lærere, fra min sønn, nå 21 år, og resultatmessig.

Min sønn nr 2 fikk hjemmeundervisning fra 1.-8. Klasse. Begynte så på offentlig skole etter eget ønske. Ligger resultatmessig blandt de tre beste i klassen så hjemmeundervisningen står ikke noe tilbake for offentlig skole. Min erfaring er at hu på de fleste områder er bedre.

VÅR HISTORIE.

Gutten vår:

Vi har en gutt som nå er 10 år. Da han var 6 år fikk han en autismediagnose. Gutten vår er på mange måter en velfungerende gutt, men med en del av de kjennetegn autister ofte har. Han hadde en forsinket språkutvikling på 2 år da han var 5, det har utviklet seg siden da. Han reagerer på mye og uventet lyd, uoversiktighet og plutselige endringer. Han er en følsom gutt. Men gutten har også store ressurser; han er en svært talentfull tegner, han har nærmest fotografisk hukommelse, han er svært kreativ og liker å lage filmer med dukketeater mm. Han har behov for pauser og å få lov til å ta ting i sitt tempo. Han blir fort tilkortkommen i sosialt lag med mange jevnaldrende. Han trives godt sammen med få venner om gangen, og er svært glad i lillesøster (6) og mindre barn. Interesseområdet hans blir ikke alltid delt av jevnaldrende, og kan oppfattes som «barnslig» og rart av noen.

Barnehage:

Gutten gikk i barnehagen fra 3-6 år. Han fikk tilkjent 14 timer med spesialpedagog, og var stort sett i barnehagen kun i disse timene. Han hadde fint utbytte av timene med spesialpedagogisk støtte og få barn rundt seg.

Skole:

Vi hadde flere møter med skolen før oppstart og fikk av rektor utsatt skolestarten med ett år. BFT hadde ikke anbefalt dette (etter EN observasjonsøkt i bhg), men rektor var klok og så behovet. BFT anbefalte dessverre bare 10 timer med spesialpedagog inn i skolen, noe vi fant helt utrolig. Gutten hadde behov for å kunne trekke seg tilbake fra landskapet med mye lyd, det var det minimale muligheter til. Det var et landskap med 80 1.klassinger, kun i beste fall adskilt av lettvegger. Gutten har stort behov for visuelle hjelpemidler, og ipad ble tillatt brukt i kun små doser. Læringen det ble lagt opp til, var som det oftest er i skolen; mye stillesitting, fellesbeskjeder, lytting til lærer, ensportet undervisning med vekt på lytting og skriving, gjentakelser av framviste metoder osv.

Etter 3 måneder så vi en gutt som var blitt sliten, mye lei seg og uten forståelse for hvorfor han måtte sitte på skolen og ikke forstå, ikke lære noe og føle seg utenfor.

Vi tok da avgjørelsen; gutten skulle få hjemmeundervisning. Dette ble meddelt skole og kommune.

Hjemmeundervisning:

Gutten ble så glad at han gråt da han fikk vite at han nå skulle få hjemmeundervisning.

Vi bestemte oss for at gutten, i alle fall til å begynne med, skulle få lov til å utforske og finne sine favorittsysler. Det første året ble det mye tegning og skriving. Han laget bøker og tegneserier og mange multimodale uttrykk. Vi leste masse bøker, og han leste selv. Han laget også egne historier basert på det han hadde hørt og lest.

Han hadde sin ipad som stor støtte, inspirasjonskilde og redskap. Det var gjennom den han bl.a. lærte seg alfabetet da han var to og et halvt, og han lærte å lese da han var fire. Hans store visuelle styrke har vært, og er en viktig egenskap for ham i læring.

Etterhvert ble dukketeater og film den store interessen, og han fikk egen YouTube-kanal til å legge ut sine produkter. Både bøker, barne-TV, film og det virkelige liv inspirerer ham til å lage filmer, vignetter og historier. Det arbeides fra morgen til kveld, og i hans eget tempo. Når det gjelder tall, har han både stor hukommelse og god forståelse. Han kunne de mest

grunnleggende geometriske formene på både engelsk og norsk da han var fire år. Han kan den lille multiplikasjonstabellen og kan hoppetelle med alle tall mellom 10 og 20 f.eks. Dette har han lært seg selv gjennom ipad, apper og film.

Han har i hjemmeundervisningen god støtte i mor og far, og oversikt over kompetansemål og fag holdes av dem. Far og mor er deltakere, medspillere og med-initiativtakere til store og små prosjekt. Men det aller meste kommer fra gutten selv. Han får hvile når han trenger det, og vi har ingen ringeklokke eller andre begrensende faktorer. Læringsarenaen er hjemme, ute i friluft, på museer, på bondegårder, på utstillinger, på dyrebutikker, på ferier, på dyrehager, i snøbakken, i skogen og mye mer.

Vi deltar på dans en gang i uka, vi har en gymsal til rådighet en gang i uka og vi er sammen med venner – når behovet er der. Han har stor glede av lillesøster på 6 (som også nå har HU), det å lære bort til henne er noe han har stor glede av. De to fungerer svært godt sammen.

Hjemmeundervisning har gitt oss tilbake en gutt som er lykkelig, lærelysten, utadvendt, arbeidsom og kunnskapssøkende. Han har tilegnet seg store kunnskaper bl.a. gjennom sine interesser. Det har så langt vært en fantastisk reise, og både han og vi gleder oss til fortsettelsen. Det å ha rett til å ta dette valget på vegne av vårt barn, uten å måtte søke eller behovsprøves av det offentlige, har vært en velsignelse for vårt barn.

Vi er sikre på at hans liv i den offentlige skolen ville ført til en deprimert og ensom gutt (vi så allerede tegnene), med de følger vi vet slikt kan føre til i ungdomstid og voksen alder. Han uttrykte nylig til oss; «Jeg er glad i meg jeg, far». Bedre vitnemål om at vi har gjort noe riktig kunne vi ikke få.

Ny opplæringslov og hjemmeundervisning:

Det nye forslaget til ny opplæringslov foreslår en *søknadsordning* for hjemmeundervisning, der en må godkjennes av kommunen. Det advarer vi sterkt mot. Mange kommuner har liten kunnskap om hjemmeundervisning, og mange motarbeider det på prinsipielt grunnlag.

Men gjennom samarbeid, opplysning og åpenhet har likevel mange HU-foreldre fått kommunen til gradvis å forstå at hjemmeundervisning kan være det beste for en god del barn.

Vi kan bruke oss selv som eksempel; kommunen var skeptisk på prinsipielt grunnlag i starten, og ville nok avslått om de kunne. Etter flere tilsynsbesøk er holdningen en annen, de synes vi driver fornuftig og godt, og skryter av oss og gutten. Hadde den nye, foreslåtte søknadsordningen eksistert da vi meldte om hjemmeundervisning, hadde vi ganske sikkert fått avslag. Da hadde vi måtte klage, og risikert mange runder med byråkrati og saksbehandling – kanskje uten å nå fram.

Det er svært viktig at foreldre får ta avgjørelsen om hjemmeundervisning, som nå, og at kommunen gjennom godt og strukturert tilsyn vurderer hjemmeundervisningen. Først når hjemmeundervisning får fungere en stund, eksisterer et grunnlag for å vurdere.

Det finnes også eksempler på foreldre som er i en konflikt med sin kommune, da vil det bli håpløst med kommunen som søknadsmottaker for hjemmeundervisning.

Kommunen har i dag muligheten til å avslutte hjemmeundervisningen der det av dekkes gjennom tilsyn at hjemmeundervisningen ikke oppfyller de krav som er stilt gjennom lovverket. En forhåndsgodkjenning eller -avslag, slik det foreslås, vil måtte bli en vurdering av

antatte forhold og det «inntrykk» man har fått av de foresatte. Det blir subjektivt og uangripelig for de foresatte. Vi mener en må få muligheten til å velge selv og til å vise at en kan.

Vi anbefaler klare rammer og gode rutiner for kommunens tilsyn med hjemmeundervisning, gjennom det vil det offentlige fortsatt få god kontroll og oversikt over oppfyllelsen av barns rett til grunnskoleopplæring i hjemmet.

Oppsummering:

Vi anbefaler på det sterkeste at det nye forslaget om søknadsplikt for hjemmeundervisere strykes, og at nåværende ordning (som fungerer godt) beholdes. Og at det arbeides med å styrke kvalitet og struktur på tilsynsordningen, slik at forutsigbarhet og kvalitet kan gi det offentlige og hjemmene de beste samarbeidsmuligheter til barnets beste.

Til
Maria von Bremen

Jeg er mor til 7 barn i alderen 10 til 27 år. Tiåringen har hjemmeskole for tiden, mens hun på 27 er ferdigutdannet agronom og barnehagelærer. Hun jobber som det siste.

Alle barna mine har tatt det meste av den obligatoriske skolegangen i form av hjemmeundervisning. Jeg som mor setter stor pris på alle de mange gode årene jeg har holdt på med barna.

De fleste av barna mine sliter med lesingen, men det har vist seg at de sliter like mye uansett om de leser på skolen eller hjemme. Dette gjelder også de som har fått spesialundervisning. Barn vokser og utvikles uansett hvor de er, bare de har noe å holde på med i trygge og gode omgivelser.

En gang jeg sto ute i hagen og brettet vasketøy, med de fire første barna mine lekende rundt meg i hagen, kom det en mann forbi.

- Så dere har barna hjemme, sa han.
- Ja, jeg tror de kommer til å bli voksne likevel, svarte jeg.
- Ja, hjelpe meg, hva gjorde de ikke i gamle dager, sa han da tilbake.

Slik har det også gått. Nå er de fire første flyttet hjemmefra. Vi har kun 3 barn boende hjemme. To av dem går på ungdomsskolen i offentlig godkjent skole, men den yngste gleder seg over hjemmeskole.

Selv om hjemmeundervisning er lite brukt i Norge, så er det meget verdifullt at det står som et alternativ, for de familiene som måtte ønske det.

Kommunen er ansvarlig for undervisningen i kommuneskolene. Det er foreldre som er ansvarlige for undervisningen i private hjem. Det bør derfor også være foreldrene som tar avgjørelsen om dette skal prøves eller ikke.

Hilsen syvbarnsmammaen

[Redacted signature]

Hva er egentlig forskjellen på det å gå på en skole og det å ha hjemmeskole? Grunnskole er et krav alle barn må igjennom uansett. Samfunnet tilbyr en skolebygning der barn får undervisning og med hjemmeskole er undervisningen hjemme i eget hus. Det finnes ingen fasit på hvilken skolebenk som er best, for alle barn er ulike, men jeg tenker det handler om å se det enkelte barnet. Jeg har hatt hjemmeskole i 6 år. Da var hovedsakelig mamma min lærer. Med hjemmeskole har det vært mulighet for å jobbe mere med de fagene som jeg syntes var vanskelige. Med hjemmeskole kan man gjøre skoleopplegget på en annen allsidig måte som er tilpasset barnets nivå og interesser. Mamma har tatt meg/oss ut i verden for at vi skal få kunne kjenne, se og lære om kultur, samfunn og liv i Norge samt andre land. I undervisningen har vi hatt ulike temaperioder der vi for eksempel fordypet oss i indianer og samekulturen. Jeg har fått lov til å se og prøve ut ulike yrker, som for eksempel på en dyreklinikk, et kjøkken på et helsesenter og to ulike verksted der det ene var maskiner styrt manuelt og det andre mere teknisk datastyrt. Jeg har kunnet utvikle mine hobbyer som for eksempel strikking. Da fikk jeg delta i et spinnekurs, jeg kjøpte meg en angorakanin og skaffet en rokk. Det har også vært rom for at jeg kan lære fag i eget tempo i tillegg til at det alltid var en voksen i nærheten. Jeg har lese- og skrivevansker og har dermed satt pris på de årene jeg har hatt hjemmeskole.

Jeg har gått på en privat skole innimellom, men i løpet av 6 klasse følte jeg at jeg ikke fikk tilstrekkelig hjelp og at skolen ikke så meg nok, så derfor sa jeg til mamma at jeg ville ha hjemmeskole igjen. Og det fikk jeg. Selv om jeg har hatt hjemmeskole har jeg aldri vært alene. For jeg har satt hjemmeskole sammen med søsken og en barndomsvenninne som også hadde hjemmeskole. Ingen lærer er perfekt, men jeg tror det handler om å være «god nok», og hvem kjenner et barn best? Jo, mamma, hun vet mine styrker og svakheter, sett mitt strev, frustrasjon og kan være der med hjelp, visdom og utforsking, for det handler tross alt om ro til å lære, bygge relasjon som bidrar til trivsel og sunn utvikling av barnet.

Mamma har nå hatt undervisning hjemme i mange år. Og jeg vet hun gjør sitt beste for min yngre søsken også. Der hjemmeundervisningen er tilpasset undervisningsnivå og utfordringer og jobber tett med der det trengs litt ekstra støtte og hjelp. Stor takk til mamma for hennes engasjement og energi i planlegging, reising, undervisning og var villig til å være min lærer som ønsket å se meg, mine behov og interesser. Senere har jeg fullført videregående skole, blitt agronom, bodd utenlands, blitt barnehagelærer og nå jobber jeg både i barnehage og barn- og ungdomsskole. Med min opplevelse og erfaring vet jeg at det å se det enkelte barnet, gi trygge omgivelser og bygge en god relasjon er meget viktig for trivsel og utvikling både psykisk og fysisk, og dette er noe jeg selv ønsker å bidra med i mitt liv og yrke både nå og i all fremtid.

Min mamma lærer meg å lese.
Jeg elsker hjemmeskole.

Familien sin hu-historie

(hu = hjemmeundervisning)

Vår familie består av barna yngstemann på 12 år og på 14 år, og mor . Denne historien føres i pennen av meg, mor, men begge barna har lest gjennom og bifalt teksten.

Jeg har selv lengre høyere utdanning innen språk og informatikk. Jeg har fra barnsben av hatt et godt forhold til skole og læring, og har sett viktigheten av utdanning.

Mine to barn hadde det samme fundament; læring er gøy og noe vi hygget oss med. Min eldste sønn gledet seg stort til å starte på skolen.

Helt til den dagen han begynte i 1. klasse.
Fra den dagen kom han hjem og var sint – ofte.
Han kastet ting, slo og var tydelig ute av seg.

Jeg gjorde som man skulle: hadde dialog med skolen, ble beroliget med at barn kunne reagere slik ved overganger, som fra barnehage til skole – og jeg slo meg midlertidig til ro med at; ja, da var det vel slik det hang sammen...?

Etter noen mnd var skolen bekymret fordi sønnen min var «urolig i felles klasse». Jeg satte meg ned med sønnen min da han kom hjem den dagen, og spurte – mere enn en gang – hvordan er det EGENTLIG på skolen?
Og da kom det: Han ble mobbet.
Jeg glemmer aldri da han forklarte til meg: «Mamma, jeg er dum.»
Han fortalte om fysisk og psykisk mobbing, om ingen som passet på ham, om at han måtte ordne opp selv.

Igjen gjorde jeg det man skulle: hadde dialog med skolen, møter, fulgte opp alt vi ble enige om, stadige samtaler med sønnen om hvordan skoledagene hadde vært, om stadig nye hendelser, rapporterte dette til skolen. Skolen rapporterte tilbake om ting som ikke fungerte godt ifht sønnen min. Osv.

Faglig sett var skolen en katastrofe for sønnen min, som før skolestart var glad i matematikk, og gledet seg til å lære mere. Etterhvert ville skolen utrede hans evner i regning, lesing og skriving. Jeg nektet og bad dem ordne opp i de sosiale problemene – så ville læringen komme av seg selv.
Undveis stilte jeg spørsmålet; hva med hjemmeundervisning?
Og fikk til svar: Nei, det er vanskelig å få innvilget, så det var nok ikke en mulig løsning.
Sa rektor ved nærskolen.
Som jeg jo trodde hadde oversikt over alt som hadde med skole å gjøre.
Først langt senere ble jeg klar over at privat hjemmeundervisning er en rettighet alle barn og foreldre i Norge har, og aldeles ikke noe man må søke om.

Etter 1,5 år på denne skolen flyttet vi midlertidig til nabokommunen og ny skole. En uke senere leste sønnen min høyt fra et Donaldsblad; dette var første gangen han

frivillig hadde lest noe som helst. I løpet av det neste året lærte han å lese, og etterhvert også sette pris på det.

Vi ønsket å flytte hjem igjen til småbruket vårt, og jeg forsøkte via alle veier å få til skolebytte til en annen barneskole i samme kommune – uten hell.

1,5 år og mange dokumenter senere gav jeg opp forsøket på å få andre skoleplasser i hjemkommunen, tok barna ut av skolen og startet opp med privat hjemmeundervisning.

Min yngste sønn hadde gjennomført sitt første skoleår ved skolen i nabokommunen, og ble «med på lasset», til hans store glede; han ønsket å forsere i matematikk, men dette opplevde vi at det ikke var rom for på skolen. Nå kunne han regne med gangning så mye han ville!

Veien videre var lang og var på ingen måte en bred hovedvei.

Yngste var overlykkelig over å få bøker han kunne jobbe fritt i, mens eldste klarte ikke å se på bøkene engang. Flere av bøkene kastet han vekk da jeg kom med dem.

Så, mens yngste med liv og lyst satte igang med oppgaver, fikk eldste et pusterom, og fikk bruke tiden på noe han følte mestring på: Lese bøker.

Han leste bøker i godt over 6 mnd før jeg på nytt forsøkte å nærme meg noen annen form for læring. Testing reagerte han sterkt på, så slike ting var bare å glemme.

Han gikk da i 4. trinn, og kapasiteten lå på et svært lavt nivå: Skrive regnestykket $4 + 3 = 7$, eller èn setning, var nok til at han var utslått.

Han trengte fysisk å bli holdt i hånden, eller annen fysisk berøring for å gjennomføre et slikt arbeid.

Mange av fagene hadde store hull, og i noen måtte vi starte helt om igjen.

Sosialt var det trøblete, han slet med å stole på at voksne kunne hjelpe og ble fort usikker i sosiale settinger med andre barn.

Han gikk på svømming en stund, men sluttet da han møtte igjen noen av mobberne fra nærskolen, og valgte å slutte etter at situasjonen i garderoben eskalerte.

Heldigvis, og ganske tilfeldig, meldte jeg ham på teaterundervisning ved kulturskolen da vi startet opp med den private hjemmeundervisningen. Timene varte 1 t og 15 min, og det første året var dette så krevende for ham, at han trengte de resterende 6 dagene av uka til å hente seg inn igjen for å på ny være klar for neste teatertime.

Jeg måtte være nær fysisk ved alle sosiale settinger for å støtte og hjelpe ham å finne alternative handlingsmønstre når ting ble ugreit, feks ved venting på gangen før teatertimene.

Han var da 9 år gammel.

Midt i alt dette kom bekymringsmeldingen til barnevernet og slo ned som en bombe i vår nye og skjøre tilværelse: En nabo som ikke hadde helt oversikt over lovligheten av hu, meldte oss likesågodt til barnevernet på et mildt sagt tynt grunnlag.

Saken ble etterhvert henlagt.

I likhet med svært mange andre familier som har opplevd barnevernets søkelys, satte dette spor også i vår familie uten at denne kontakten bidro med noe positivt overhodet for oss som familie – kun belastning og tids- og energisluk i en fra før vanskelig tid.

Etterhvert som verden rundt ble tryggere, kom samtalene på sengekanten sent om kvelden: Minner fra mobbingen, som han ikke hadde klart å finne frem til tidligere. Han fortalte om da han ble truet på livet, og om den gangen han trodde den samme eleven skulle angripe ham da hen hadde med en kniv på skolen.

Og om da han ble kastet ned en skråning full av brennesle – i bare shorts og t-skjorte.

Om den gangen de kastet planker med spiker på ham.

Om den gangen han ble truet til å gå inn i et mørkt, skummelt rør – og hvor redd han var.

Om alle de voksne som ikke var der, hvor alene han hadde vært med alt sammen.

Og om sinnet! - De voksne hadde jo ansvaret for å passe på barna? Hvorfor hadde de ikke gjort det?

Nå, etter 5 år med privat hjemmeundervisning, er situasjonen en helt annen:

Faglig sett ligger begge barna godt ann og til dels foran i flere fag.

Kunnskapshullene til eldste er for lengst tettet og glemt.

Han er aktiv både på kulturskolen og ellers, og klarer, etter mye jobbing og samtaler, på egen hånd å håndtere situasjoner som oppstår blandt andre barn og unge.

Han leser milevis med bøker, deltar i teaterstykker og finner seg venner blandt unge han møter på skateparken og biblioteket.

Veien frem til idag har vært spekket med tilpassninger, endringer, samtaler, uforutsette hindringer med uventede løsninger – alt sammen med en stor fellesnevner: Ingenting av dette kunne vært planlagt på forhånd og i bunnen må det ligge kjærlighet og tilknytning!

Det jeg personlig først og fremst har lært er: The sky is the limit.

Tenk hva som hadde skjedd om jeg hadde akseptert bildet skolen tegnet av min eldste sønn den gangen for 7 år siden; en som stadig kom i konflikter, som var vanskelig, som burde utredes og sjekkes for å finne «feilen» med ham.

Vi startet den private hjemmeundervisningen med elendig utgangspunkt. Selv om jeg aldri sa det høyt, så hadde jeg mine tvil om hvor langt vi kunne komme. Alt virket så håpløst da vi startet.

Nå har vi passert mine forventninger mange ganger.

Kort oppsummert: The sky is the limit.

Sørskogbygda, juni.2020

Når ein får følge det som ein djupt brenner for finn ein ei **glede**, når ein får dele dette med andre sprer ein denne gleden, når glede blir spreidd får vi eit samfunn av folk som har det betre, med seg sjølv og kvarandre. Dette har ringverknader! **Kreativiten** som vert frigjort under slike omstendigheter er fenomenal, og eg trur faktisk ikkje heilt vi veit kor bra samfunnet veVår historie om heimeundervisning.

Kvifor heimeundervisning?

Å velge heimeundervisning har vore eit veloverveid valg for oss som familie. Etter å ha nøyse undersøkt ulike pedagogikkar (bl.a. Steiner, Montessori, Demokratisk, Naturskoler, frileikskoler) og fått djup forståing for regenerativ tankegang og utvikling, samsvarer ikkje det norske skulesystemet med det vi ynskjer og meiner er det beste for tilrettelagd undervisning for vårt barn.

Unikt potensial

I mi meining, er det barnets unike potensiale det viktigaste vi kan utvikle. Dette vil vera ulikt frå barn til barn. Med dagens system, er dette svært utfordrande å få til i det offentlege skulesystemet. Born lærer godt på tvers av aldrar, medan vi har eit system som deler elever i grupper etter alder.

Intrinsik motivasjon.

Borns naturlege tilstand er leikbasert og dreven av nysgjerrighet til å utforske. Nysgjerrigheten vekker interesse som held motivasjonen oppe til å få til utfordringar som ein møter med å få til eit mål som ein har satt seg sjølv. Dette trur eg er ei svært viktig evne å ha med seg vidare i livet. Å kunne vera sjølvmotivert betyr at ein ikkje er avhengig av ytre stimuli for å starte og gjennomføre eit prosjekt, ein har ein djupare driv, som eg meiner ligg naturleg for oss menneske, når vi har mulighet til å utvikle den. Andre indre drivkrafter som vert utvikla er behovet for å *bidra* til samfunnet og for å leve eit *meningsfylt* liv. **Alt dette heng saman.** rt om vi lever på denne måten.

Samfunnet vil ha svært god nytte av slike individ på sikt for utvikling og forvaltning av verdiar som gjer at vårt land og verda utviklast på ein måte som er regenererande. **Demokratiet styrkast ved å ha frie menneske som er vant til å ta ansvar for eigne handlingar og liv.**

Dette er dei livsoppbyggjande verdiane som ligg til grunn for vårt valg av HU. I tillegg kjem personleg situasjon med i biletet. Eg (mora) jobbar som Sjukehusklavn og ser verdiane av leik i kvardagen, at leik er helsefremmende, traumeforebyggende, ein prosess for å forstå seg sjølv og verda rundt ein og ikkje minst lærer ein kjappare igjennom leik. Dette syns eg manglar i ein skule som har nasjonaleprøver, lekser og mykje bruk av digitale verktøy frå tidleg alder, når eg meiner at det er kreativiteten og leiken vi treng å stimulere.

Vidare i vår personlege situasjon, er faren til [REDACTED] bur på New Zealand og for at ho skal ha jamn kontakt med han og med sin familie her i Noreg, har det vorte naturleg for oss å velge HU.

Å kunne bruke ressurser utanfor heimen, både lokalt, nasjonalt og globalt gir oss enorme muligheter til læring som er tverrfaglig og rota i realiteten av interesser og det som skjer i samfunnet.

Med HU har vi mulighet til å legge opp dagene våre sjølv, dette gir ein familie-trivsel som er basert på behova til alle i familien, fordi vi er opptatt av leik og kommunikasjon finner vi vegar saman. Barnet får mulighet til å reflektere over eigne behov, setje mål og jobbe me desse. Læring skjer uavhengig av klokkeslett.

Vi opplever ein sterk familietilhørighet og glede av å kunne ha ein slik livsstil. Som foreldre har vi god tilstedeværelse i barnets liv.

Kvardagen med HU

Frå 7-åringen sine auge. Eg spør, vil du fortelle meg litt korleis du opplever HU?

“Om litt, eg lesar Donald no, for det elsker eg.”

Dette er jo litt av poenget, ho sitter og les og les, og har mulighet til å lese så mykje ho vil. Mitt fokus har vore å tilrettelegge for utvikling av leseglede. For når man er glad i å lese, da vil man sette pris på det og leseevnen utvikles.

Ingen veke er lik hos oss, men det er nokre faste element. Det er viktig å delta i det lokale samfunnet, ho er med på SFO og ulike tilbod frå kulturskulen. Ho har venner lokalt og dei treffes på ettermiddagen og i helgene. Dette gjer at dei sosiale behova med jamnaldrande vert møtt.

Besteforeldra bur i nabohuset, ofte er ho oppe på sy-loftet til mormor og lagar likt og ulikt. Bestefar les gjerne for ho. Vi er mykje i hagen og ved sjøen, ho har sitt eige drivhus dyrkar fram både det eine og det andre. Vi følger oppskrifter og lagar mat og et ilag (Ho held på å lage kafè for naboane i desse tider.). Vi har eit musikkrom med ulike instrument og speler med dei. Om kveldane syng vi og les i lag. Andre ting vi har holdt på med er t.d å lage eit kjempestort papp-hus, vi har invitert til sesongbaserte feiringar. Kvardagen er prega av lek og tilrettelagte muligheter for dette og utforsking utifrå kvar nysgjerrigheten drar. Der det er interesse er det lett å fasilitere faglig innhold og tverrfaglig har vi vore igjennom kompetansemåla. Det er lett å dra inn matematikk i matlaging og bygging, sjølv musikk er matematisk. Naturfag, samfunnsfag, kroppsøving... Det vevast saman igjennom leiken og dei ulike aktivitetane.

Vi har gjerne ei økt eløpet av dagen der ho held på med noko ho likar og eg har litt heimekontor. Nokre gonger har ho vore med meg på frilans oppdrag, medan andre gonger er ho heime med besteforeldre.

Dette skuleåret var vi bl.a. Atlanterhavsparken i Ålesund, på barnegalleriet kode i Bergen, såg ulike teaterframsyningar, besøkte bondegårder lokalt. Vi var i Serbia (farens opprinnelsesland) og besøkte ein gammal landsby der som bestefaren hennar er i frå, samt reiste rundt på Balkan. Vi var på New Zealand der vi deltok på sirkusfestival for barn og unge, familieleirar med fokus på Non-violent communication, og HU-leirar. (HU er forøvrig svært utbreiddt på New Zealand og det finnes mykje tilbod som familiar skapar.)

Å møte med ulike kulturar på denne måten gir ei rik livserfaring og forståing av ulike tankesett og væremåtar. I tillegg er det lett å utvikle fleirspråkelege evner. (snakkar flytande norsk og engelsk.)

Med HU kan vi legge opp dagane våre sjølv og brukar lokalplassen, landet og verda som læreplass.

Sjølvsagt følger vi veiledninga frå kompetansemåla, likevel har eg ei grunntru at livet er ein læreplan i seg sjølv. Læring er ikkje noko som tek slutt, det fortsett, å ha appetitt for livet og læring vil gjere at ein stadigvekk utviklar og fordjuper evner. Nærleik og reell familiedemokrati skapar trygge rammer for sosialt engasjement og å tørre å ta kreative risikoar som er essensielt for eit innovativt samfunn med folk som tar vare på kvarandre og miljøet.

Omverdas reaskjonar

I kommunen har vi blitt godt mottekne. Vi har vore opne og ønsker å ha eit godt samarbeid. Sjølv om kommunen ikkje hadde noko erfaring med HU fra før, har det stilt seg villige til å finne ut av dette og samarbeide med oss. Det set vi pris på.

Mange lurar på korleis vi gjer HU og er nysgjerrige og stiller spørsmål når temaet kjem opp. Ved å vera open for dialog trur eg at vi skaper meir rom for mangfald og gjensidig læring. Det er jo mykje vi som foreldre både med barn i skulen og oss som har HU skal finne ut av, då er dialog eit fantastisk redskap. Hovudhensikten er å tilrettelegge det beste for barnet, og det er klart det er mange måtar å gjere det på.

Ungane lokalt har full aksept og barnet er godt inkludert i andre aktivitetar utanfor skuletid.

I slekta har vi møtt ein blanding av skepsis og nysgjerrighet. Mange er redd for at det vil mangle på sosialisering og faglig kompetanse og om "barnet vert rusta for framtida." Dei næraste i familien har etter å ha vendt seg til tanken og ser at valget bidrar til eit godt familieliv for oss har deistilt seg positive og vi opplever støtte og at spesielt besteforeldra har gått inn for å dele sine kunnskapar og spesialiteter med barnet. Mitt inntrykk er at dette også fostrar nære relasjonar mellom dei og glede, fordi det er tid og ro til å vera saman. HU gjer at dette kjem lett og naturleg.

Skolemarerittet :(

Da jeg gikk på skolen ble jeg mobbet. Det begynte to tre dager etter at jeg hadde begynt på skolen. Det var både fysisk og psykisk mobbing. F.eks. da jeg ble dyttet ned en skråning full av brennesler og planker med spiker i, En gang på vinteren ble jeg dyttet ned den samme skråningen bare litt lenger borte. Det var veldig isete så jeg nærmest suste nedover. De som hadde dyttet meg ned skråningen lo da jeg smalt inn i veggen. De kastet også hard snø og is på meg. Eller den gangen da jeg fikk en trussel om at noen skulle komme å «ta meg» med kniv. Etter ett og et halvt år byttet jeg skole, da gikk jeg i andre klasse. Der hadde jeg ikke noen problemer med mobbing. Det så ut som en fin skole for meg til jeg havnet i et basketak med en av de andre i klassen omtrent fem minutter inn i det første friminuttet på den første dagen. Før skolen syntes jeg at det var gøy med lekser og sånne greier og hadde til og med lært meg enkel matte. Matte egenskapene mine forsvant da jeg begynte på skolen. Gjennom de tre årene på skolen lærte jeg meg at alt som hadde med læring var dust.

HU for HjemmeUndervisning!

Enda ett og et halvt år etter at jeg hadde begynt på den andre skolen fikk vi endelig hjemmeundervisning, da gikk jeg i fjerde klasse. Jeg fikk ikke hjemmeundervisning tidligere fordi mamma ble feilinformert av kommunen om at hjemmeundervisning var ulovlig. Hele det første året satt jeg og leste i bøker. Når mamma kom med arbeidsbøker kastet jeg dem vekk. Bokstavelig talt. Etter hvert klarte jeg å begynne med å lære igjen. Det var først da vi så hvor lite jeg hadde lært på skolen. I engelsken måtte jeg begynne helt på nytt. Jeg kunne ikke regne et regnestykke uten at mamma satt ved siden av meg og når det regnestykket var regnet ferdig klarte jeg ikke mere den dagen. Akkurat det samme med høytlesing; en setning så klarte jeg ikke mere den dagen. Jeg begynte også med fritidsaktiviteter, drama og svømming, senere tegning. Fra dramaen fikk jeg noen nye venner. Svømmingen sluttet jeg på fordi jeg var med feil folk der, jeg klarte ofte å finne de dårlige folka. Jeg ble så utslitt av dramaen at jeg var helt kjørt resten av uka.

HU idag

Nå går det veldig bra med meg og jeg har mange venner. Jeg trives godt med hjemmeundervisning. Nå er det 5 år siden jeg fikk hjemmeundervisning. Jeg har også gått på drama alle disse årene. Forrige år hadde vi den største forestillingen vi har hatt. Jeg har fortsatt litt problemer med tingene jeg ble utsatt for på skolen men jeg tenker ikke så mye på det. Jeg henger fortsatt ett år etter i engelsken. I de andre fagene går det helt fint.

Juni 2020

Hu-historie (min)

før

Når storebroren min begynte på skolen så var det veldig vanskelig. Det var mye mobbing uten at skolen tok tak. Derfor var han mye sint. For å få andre skoleplasser flyttet vi. Jeg gikk i barnehagen ved siden av skolen i en stund før jeg begynte på skolen. Etter hvert oppdaget jeg at alle vennene mine (tror jeg) var interessert i fotball og jeg var ikke interessert i fotball. Jeg synes at skolen er for streng og ikke passer godt nok på. Det var kjedelig fordi jeg ikke fikk gjøre det jeg vil med skolearbeidet. Jeg ville gjøre andre fag en det vi skulle gjøre der og da, og jeg ville gjøre mer om gangen.

etter

Når vi begynte med hu og flyttet tilbake ble det bedre for meg. Jeg fikk gjøre hu'en når jeg ville. Jeg kunne bestemme hva jeg ville gjøre og når jeg skulle ta pauser. Det var også ingen bråk, tidspress og uro. Jeg trivdes bedre. Storebroren min klarte ikke jobbe med hu og han tok mye av tiden. Etter noen år ble alt bedre for storebroren min.

nå

Nå er alt bra. Fagene går også bra. Jeg har begynt på 7-klassematten selv om jeg går i 6-klasse. Noe av det beste med å ha hu er at man kan bli ferdig med skoleåret til påske. Mye bedre enn å gå på skolen.

Høringsvar vedr. NOU 2019: 23 Ny opplæringslov med frist 1. juli 2020

Som mor til en elev med 13 tunge år i det norske skolesystem har jeg følgende budskap til lovgiverne: *Retten til å kunne velge hjemmeundervisning fra den ene dag til den andre var våren 2014 livreddende for min sønn!*

Sønnen min hadde i 6. og 7. klasse hatt vedtak med rett til spesialundervisning, en rett som ikke hadde blitt innfridd. Vedtakene var foranlediget av de vansker det medfører å ha ADD og Tourettes syndrom og inneholdt ganske enkle tiltak, som dessverre kun ble meget mangelfullt gjennomført. Han ble etterhvert helt nedkjørt av mistrivsel og hadde ingen livskvalitet. Mitt ønske om felles evaluering av tiltakene ble avvist av skolen. Selv om forholdet til barnets kontaktlærer var bra, så hadde rektor åpenbart utviklet et syn på meg som brysom, og plassert meg i en kategori av foreldre som skolen rubriserer som «vanskelig å håndtere». Det medførte et lite gunstig samarbeidsklima, uttømt for muligheter til å forbedre opplæringssituasjonen til min sønn. Han var i høy grad av mistrivsel og hadde ikke overskudd til å klare å begynne på en ny skole; private skoler jeg kontaktet ønsket heller ikke ta ham inn. Det ble begrunnet med at de ikke hadde ressurser til å etterleve vedtaket om spesialundervisning. På denne bakgrunnen var det våren 2014 simpelthen ingen annen løsning enn å meddele kommune og fylkesmann om overgang til hjemmeundervisning etter opplæringslovens bestemmelser. Samtidig var hjemmeundervisning den eneste måten jeg kunne etterleve barnelovens påbud om opplæringsplikt på. Takk og pris for at denne muligheten fantes! Jeg tok skrittet med stor ydmykhet over for oppgaven jeg tok på meg. Barnet blomstret langsomt opp og fant igjen lysten til å leve og lære. Med denne livslysten som drivkraft var det en meget takknemlig og givende oppgave å drive privat opplæring i hjemmet.

Meldingen om overgang til hjemmeundervisning ble rask fulgt opp med møte med skolesjefen og det ble opprettet tilsynsfører uten tilknytning til kommunen. Det gikk helt uproblematisk. Samtidig tilskrev jeg fylkesmannen og ba ham se på skolesaken – men *det* kom det problemer ut av! Rektor ringte meg et par dager senere og truet med å melde meg til barnevernet med mindre jeg trakk tilbake min henvendelse til fylkesmannen og sendte mitt barn tilbake i skolen. Jeg fant kravene hendes urimelige og fikk da føyet barnevernet som stein til byrden i lang tid fremover. Fylkesmannen fattet et halvt år senere et vedtak som ga meg medhold i for sen og for dårlig spesialundervisning. Det hindret ikke at det samme forløp med vedtak om tiltak og manglende gjennomføring gjentok seg et år senere, da barnet var tilbake i skolen.

Hjemmeundervisningen kom til å vare fra mars til desember 2014, hvor den ble avbrudd av vedtak i fylkesnemda om omsorgsovertakelse og plassering hos far i fosterhjem. Retten bekreftet omsorgsovertakelsen med argumentet at mor tross god omsorg hadde utvist manglende samarbeidsevner med skolen.

Min sønn kom ikke til orde i fylkesnemda, forlangte selv ordet i tingretten, hvor han alene ble konfrontert med alle dommerne og ikke fikk adgang til rettslokalet, formodentlig fordi han ikke hadde fått oppnevnt egen advokat. I lagmannsretten hadde jeg skaffet ham Thea Totland som advokat og hun sørget for at han fikk lagt grundig frem om hvordan HU hadde vært en redningsplanke for ham da alt ellers var sort. Men retten vendte det døve øre til!

Det ble utført to tilsyn med hjemmeundervisningen i løpet av de 9 måneder, som hjemmeundervisningen fikk lov å vare og de var uten negative anmerkninger; det ble faktisk beskrevet faglig fremgang. Etter omsorgsovertakelsen insisterte min sønn på å få fortsette med hjemmeundervisning i fosterhjemmet, men ble nektet dette av barnevernet. Han kom til å gå 4 måneder under barnevernets omsorg uten noen form for opplæring før han ble sendt tilbake til samme skole, som nær hadde tatt knekken på ham. Gjett hvor tungt det var for ham! Ingen kan da undres over at den gode utviklingen stoppet opp og ble avløst av maktesløs fortvilelse hos såvel mor som barn.

Denne historien fra det virkelige liv burde demonstrere at det er til beste for barna at foreldre kan melde om hjemmeundervisning på dagen uten langvarig saksbehandling. Jeg frykter at lovforslaget vil svekke foreldres mulighet til å etterleve rett og plikt til bl.a opplæring etter barnelovens § 30! Det vil svare til å trekke teppet vekk under forelderansvaret. Ingen ny lov bør slå benene vekk under en annen lov.

Det skulle gjerne fremgå at det ikke er forsvarlig å overlate det til kommunen å avgjøre om et barn skal ha hjemmeundervisning. Hadde jeg vært pålagt å søke kommunen om godkjenning hadde skolesjefen som ledd i den (u-)formelle saksbehandlingen garantert tatt kontakt med rektor, og da kan ingen vel være i tvil om utfallet! For å gi barnet en frisk start er det meget viktig at hjemmeundervisere også i fremtiden har rett til å forlange å få en tilsynsfører uten tilknytning til skolesystemet i hjemkommunen.

Jeg har også andre kommentarer til forslaget til ny opplæringslov:

1. Å gi kommunen makt til å bestemme over hjemmeundervisning kolliderer med foreldres rett til gi barna en oppvekst/opplæring i tråd med eget livssyn. Dette er en menneskerettighet og grunnlovsfestet i Norge. Selv om det finnes en del skoler begrunnet med eget livssyn, f.eks Steiner og Montessori, dekker det neppe alle nuanser i befolkningen. Ja, noen kunne være av den oppfattelsen at det kommunale skolesystem er for ensrettende i tankegang, at det er for dårlig rustet til å gi elevene en sann demokratisk dannelse. I et samfunn som vårt, som bygger på verdier som demokrati og mangfold, er det ganske enkelt nødvendig å ha en helt åpen kategori av opplæring - hjemmeundervisning etter opplæringslovens bestemmelser-, som folk kan ty til.

2. Forslaget ser ut til å akselerere en avdemokratisering av skolen ved å fjerne lovhjemmelen for utvalg som FAU, Samarbeidsutvalg (SU) og Skolemiljøutvalget (SMU). Selv om utvalgene kan mistenkes for i praksis å bidratt veldig sparsomt til foreldremedvirkningen, så kan det ikke være riktig vei å gå å svekke disse formelle samarbeidsfora. Hvor disse fora ikke har fungert optimalt kan det ha å gjøre med at skolens makt i forveien er alt for stor, slik at foreldre som ønsker reel medvirkning på vesentlige områder ikke finner det verd å delta.

3. Forslaget vil øke den i forveien betydelige asymmetri i samhandlingen mellom foreldre og skole, hvor skolen som den profesjonelle part har størst makt i forveien. Fylkesmannen skal holde tilsyn med skolen og fatte vedtak,

men min erfaring er at fylkesmannen ikke følger opp når hans vedtak tilsidesettes av skolen.

Skolen har bestandig barnevernet stående i kulissen og oppnår bevisst en skremsels-effekt gjennom dette med disiplinerende virkning på foreldrene. Gjennom god og modig journalistikk har vi etterhvert lært at barnevernet er en alvorlig skjevutviklet institusjon med ubegrensede maktbeføyelser. Som skolen tar heller ikke barnevernet så nøye på hva fylkesmannen vedtar.

Kombinasjonen av svekkelse av formelle samarbeidsfora i skolen og tildeling av nye maktbeføyelser til kommunen med hensyn til hjemmeundervisning er meget betenkelig. I alt for stor grad vil det bli skolen som definerer hvordan den vil involvere foreldrene. Skolen får hele definisjonsmakten.

Legger man til at tilsynsmyndigheten med skole og barnevern har vist seg helt utilstrekkelig vil lovforslaget som det fremstår medføre et totalitært scenario, som burde være den demokratiske rettstaten fremmed. Med lovforslaget anbringes foreldrene i en inferior og lovmessig diffus posisjon over for skolen. Uklarhet og asymmetri er ikke befordrende for samarbeidet mellom skole og hjem. Følelse av avmakt kan utvikle seg til passiv adferd hos noen foreldre, hos andre vil økt konfliktnivå med skolen sannsynligvis medføre at de ser seg om etter en alternativ opplæringsarena, hvor deres barns behov bedre kan ivaretas. Om foreliggende lovforslaget blir vedtatt vil de oppdage at de har blitt bondefanget og vingeklippet: *opplæringsplikten er i praksis blitt avløst av skoleplikt!*

For enkelte vil hjemmeundervisning være det beste eller eneste alternativ. Derfor er det svært uheldig at det er kommunens skolesjef, som gis myndighet til å bestemme hvem som skal ha lov å drive hjemmeundervisning. Holdningen til hjemmeundervisning fra kommune til kommune kan divergere og gi ulik tilgang avhengig av bosted. Det skal være lik adgang til hjemmeundervisning for alle barn uansett hvor de bor.

4. Det er viktig at en ny opplæringslov fastslår at tilsynsfører skal oppnevnes i samarbeid med foreldrene og at deres ønske skal veie tungt, selv om tilsynsfører skal hentes inn langveis fra. Dette i erkjennelse av at det kan ha pågått en langvarig uenighet mellom skole og foreldre som opptakt til ønsket om hjemmeundervisning. Det bør også presiseres at tilsynsfører skal ha forstand på det særegne ved privat heimeopplæring/hjemmeundervisning slik at vedkommende ikke forveksler den med skoleundervisning i hjemmet.

5. Tilsynsførers valg av metoder skal naturligvis være like tilpasset til barnets behov og læringsstil som selve opplæringen. Formelle tests og prøver skal ikke være obligatorisk, men bare benyttes hvis de er bedre egnet til vurdering av barnets læringsutbytte enn andre pedagogiske metoder.

Hei, jeg heter [redacted] og er snart ni år.

Jeg har hatt hjemmeundervisning det siste skoleåret. Jeg gledet meg til å begynne på skolen da jeg var seks år, men det ble ikke helt som jeg hadde tenkt. Skolen var en privatskole. Det viste seg at jeg nesten ikke lærte noe. Miljøet på skolen passet ikke. «Vennene» mine sviktet meg. Jeg følte meg utenfor. Jeg mistrivdes. Den beste, og kanskje den eneste gode vennen min, skulle slutte på skolen og begynne på en annen. Hvis jeg ble værende igjen i klassen, kom jeg til å sitte alene, uten å lære noe. Det var ikke lenger gøy å være på skolen.

Jeg synes HU er bra på grunn av at det er lettere å tilpasse nivået barnet er på. Jeg ligger snart to år foran i matematikk, snart ligger jeg vel to år foran i engelsk også. Hvis det var en time jeg likte på skolen, ble man avbrutt fort. Når jeg lærer noe nå, får jeg muligheten til å synke dypt inn i det uten å bli avbrutt. Jeg har blant annet skrevet en bok på over 13 000 ord, den har jeg fått gitt ut til venner/familie. Jeg har skrevet to leserinnlegg til Aftenposten junior som har kommet på trykk. Jeg jobber på en engelsk bok om kosedyrene mine. Jeg programmerer i Scratch, og lager egne spill og animasjoner på engelsk. Og jeg har begynt å programmere i Java.

Det som er dårlig med HU er at det kan bli mer vanskelig å få seg venner, og møte dem. Men, det går an å møtes på lekeplasser, eller invitere hjem. Man kan også chatte sammen, f.eks. på Messenger, Discord, Facetime, Skype, Meldinger, utallige muligheter. På tross av alt dette, er hjemmeundervisning fortsatt det som passer best for meg.

Jeg er helt sikker på at hjemmeundervisning lærer meg mer! Mye av det jeg har lært med hjemmeundervisning, har jeg lært selv, fordi jeg er interessert. Jeg har fått mange nye ideer til hva jeg skal bli når jeg blir stor. Jeg synes også at det er lettere og morsommere å lære med HU.

Forslaget til ny lov er dumt!! Ca. 27 000 barn i Norge gruer seg til å dra på skolen hver dag! Det går bare ikke å lære når man er redd. Man blir syk av det! Likevel er det bare litt over 200 barn i Norge som har hjemmeundervisning. Kanskje flere burde få lov til å prøve det, ikke sånn som i Korona-krisen, men ordentlig hjemmeundervisning. Jeg synes det er direkte slemt hvis de vil gjøre det vanskeligere for disse barna. Tross alt står det i loven at barna har opplæringsplikt! Ikke skoleplikt! Blir det skoleplikt for alle, er det mange som kommer til å bli syke og ulykkelige.

[redacted]

Til den det måtte gjelde

Hva får en familie til å begynne med hjemmeundervisning? Er det foreldrenes politiske, etiske eller religiøse overbevisning? Kanskje, men i vårt tilfelle ble det rett og slett nødvendig.

Vår første «feil» begikk vi antakeligvis i 2012 da jenta vår ble ett år. Det året begynte 80 % av landets ettåringer i barnehagen. Vi valgte å utsette dette, og klarte det greit ved at kona jobbet hjemmefra og jeg utvidet min del av fødselspermisjonen med seks måneders ulønnet permisjon. I tillegg hadde vi besteforeldre som jentungen likte å være sammen med, og vi benyttet byens åpne barnehage så vi kunne møte andre barn og foreldrene deres.

Ettersom over 92 % av 1-5 åringene i Norge går i barnehage, ble vi oppfordret til å søke barnehageplass for datteren vår. Noen var direkte og lurte veldig på hvorfor vi ikke benyttet oss av barnehage tilbudet, de fleste sa ikke stort, men kroppsspråket deres var ganske tydelig. Uansett, vi forsøkte diverse barnehager, det fungerte dårlig for jenta vår, så vi valgte å ta henne ut. Hun var hjemme frem til det året hun fylte fem. Da begynte hun i steinerbarnehagen i hjembyen vår. Hun hadde full plass, men det ble en blanding av halve dager og mye hjemme. Hun fikk noen venner der, og flere av dem skulle begynne på Steinerskolen året etter. Vi ble derfor enige om at jenta vår skulle begynne i første klasse ved den samme skolen.

Skolestart er stort for en seksåring! Jenta vår elsker å leke med ord, lærte seg selv å lese relativt tidlig, og hun elsker matematikk. Møtet med skolen ble ikke helt som forventet; hun ville lære mer. Hun trøstet seg selv med at det helt sikkert ville bli bedre i andreklasse, da var det antakeligvis mer fokus på læring. Dessverre samsvarte ikke forventningene hennes med realiteten. De faglige utfordringene var lave, det ble mye venting og de andre i klassen ga tydelig uttrykk for at læring og skole var kjedelig. Jenta vår følte seg utenfor, annerledes og dum. Tilværelsen på skolen ble ikke bedre av at hun ble fryst ut av enkelte av medelevene i klassen.

Vi merket tendenser til dette da hun gikk i første klasse. Da hun begynte i andre klasse hadde jeg søkt og fått innvilget ett års permisjon fra jobben min. Vi ønsket å følge opp jenta vår og fremsnakke skole og betydningen av utdanning. Jeg fulgte henne til skolen hver dag, sto sammen med klassen frem til lærerne kom ut og tok med seg elevene inn. Jeg møtte opp fem minutter før skoledagen var omme, så jeg var der når det ringte ut. Skolefritidsordning droppet vi allerede i første klasse, det ble for slitsomt og for mange inntrykk. For å vise at vi brydde oss om henne og skolen hennes, meldte jeg meg som foreldrerepresentant i FAU, og påtok meg styreverv der.

Utover i første klasse merket vi en tydelig atferdsendring. Hun var ofte veldig sliten og oppgitt da vi hentet henne etter skolen. Hun gråt ukontrollert i bilen, var sint og utagerte på oss. Det samsvarte ikke med det lærerne fortalte. Hun var snill, stille, medgjør og pliktoppfyllende på skolen. Hjemme var det annerledes. Hun var mye syk, sov urolig og det var mye sinne. Det verste var at den impulsive jenta hadde «forsvunnet»; inspirasjonen, lærelysten og nysgjerrigheten var borte. Hun som tidligere sang, tegnet, malte, lagde lange eventyr og andre fantasifulle fortellinger, som spurte og grov etter svar på stort og smått, var ikke der lenger.

Dette fortsatte utover i andre klasse. Motivasjonen, selvfølelsen og selvbildet var på bunn. Vi hadde heldigvis en forståelsesfull kontaktlærer, men tilpasningene hun og skolen gjorde var ikke tilstrekkelige.

To uker før skolestart i tredje klasse fikk vi vite at hennes beste venn i klassen (en som også var opptatt av å lære) skulle bytte skole. Nå ville hun ikke ha noen i klassen. Dette ble vendepunktet. Hun ønsket ikke mer av det samme, og ihvertfall ikke uten bestevennen sin.

Det må nevnes at jeg selv er utdannet lærer. Jeg har jobbet i grunnskolen og senest som lektor i realfag og sosialpedagogisk rådgiver i den videregående skolen. Jeg har fortsatt tro på fellesskolen, men jeg er ikke villig til å la min egen datter gå til grunne. Vi bestemte oss da for å ta henne ut av skolen. Jeg sa opp jobben og påtok meg ansvaret for opplæringen.

Å ta sitt eget barn ut av skolen kan sammenliknes med å begå «sosialt selvmord». Vi hadde jo erfart noe liknende da vi unnlot å sende jenta vår i barnehagen da hun var ett år, men å velge å ta barnet ut fra skolen tilsvarer landsforræderi. Noen få i nær familie, omgangskrets og av tidligere kolleger turte å sette spørsmålsteget ved avgjørelsen vår, men de fleste oppførte seg som nordmenn flest; de tenkte sitt og tidde stilt. Vår lille familie, derimot, opplevde en stor lettelse og trygghet. Jenta vår ønsket dette selv, og det var en smertefri og sømløs overgang til hjemmeundervisning. Vi var overbevist om at dette var den rette avgjørelsen for henne. Det skulle vise seg at kommunen var av en annen oppfatning.

Både kona og jeg har lang og solid utdanning. Hun har bakgrunn fra læreryrket, men er først og fremst journalist og forfatter. Jeg har lang fartstid fra skole og offentlig forvaltning, og kjenner opplæringsloven og tilhørende forskrifter og retningslinjer ganske godt. Vi fulgte loven og utdanningsdirektoratets rundskriv om privat hjemmeundervisning (Udir-5-2013) til punkt og prikke, og regnet med at dette ville løse seg greit. Vi meldte ifra til kommunen, og foreslo samtidig at det kunne vært fint hvis kommunen kunne finne en tilsynslærer ved nærskolen vår (offentlig skole).

En ukes tid senere tok rektor ved nærskolen kontakt. Han hadde fått oversendt meldingen vår fra skole- og utdanningsetaten. Han lurte på om han kunne komme på hjemmebesøk. Vi var selvfølgelig på tilbudssiden, og inviterte på kake og kaffe. Vi var innstilt på et positivt samarbeid med nærskolen, men ble mildt sagt overrasket og tatt på senga. Da rektor hadde tatt kontakt sa han at hjemmeundervisning var nytt for ham, og at han var nysgjerrig på hvordan tilsynet skulle foregå. Vi spurte om han ønsket litt bakgrunnsinformasjon, noe han takket ja til.

Han begynte imidlertid møtet med å si at han ønsket å starte opp med blanke ark, så han hadde valgt å ikke sette seg inn i stoffet vi hadde sendt ham. Så fortalte han oss at det var skoleplikt i Norge, og at det ikke var sikkert at kommunen ville godkjenne søknaden vår. Når vi måtte fortelle ham at det ikke er, eller aldri har vært, skoleplikt i Norge, ble ikke resten av møtet så oppløftende som vi hadde håpet på. Da vi i tillegg måtte fortelle ham at det ikke må søkes om hjemmeundervisning, og at vi dermed ikke bør vente på en godkjenning fra kommunen, ble han ikke vennligere innstilt. Han foreslo at tilsynet skulle gjennomføres av ham og en kollega, og at det ville være naturlig å benytte kartleggingsprøver. Da jeg foreslo

at det måtte finnes andre måter å måle kunnskapsnivået på, da jenta vår får sperre av testing og tidtaking, sa han at han ville ha med PPT så hun kunne utredes. I tillegg var han bekymret for at hun ikke ville få nok svømmeopplæring(!). Vi kunne opplyse ham om at alt sto bra til på det kognitive og sosiale planet, og at jenta var medlem i den lokale svømmeklubben, så strengt tatt trengte vi ikke PPT eller svømmeopplæring. Vi er tydeligvis godt oppdratt både kona, rektor og jeg, så møtet ble omsider litt hyggeligere og profesjonelt. Da vi skiltes sa han at han skulle sende oss en oversikt over hvilke skolebøker klassetrinnet benyttet, noe vi takket for.

Retningslinjene fra Udir vedrørende hjemmeundervisning understreker at tilsynet skal foregå i samarbeid med foreldrene. For et samarbeid skal finne sted, bør det være et gjensidig tillitsforhold mellom partene. Da vi et par dager etter møtet mottok en mail fra rektor der han opplyste at han hadde utnevnt seg selv som tilsynslærer, ble vi litt satt ut. Skulle ikke utnevnelse av tilsynslærer foregå i samarbeid med kommunen? Han kunne også informere om at vår søknad om hjemmeundervisning fortsatt var til behandling. Avslutningsvis spurte han om datteren vår var vaksinert(!). Det burde ikke komme som en overraskelse at vår tillit til ham som tilsynslærer etter dette var ikke-eksisterende.

Det må sies at vårt første møte med øvrigheten ble spesielt. Selv om vi har bred og dyp formell og uformell kompetanse, ble vi frustrerte, sinte og engstelige. Hva må ikke andre føle i en liknende situasjon? I tillegg til å undervise eget barn, begå sosialt selvmord og si opp jobben, så må man sloss mot en instans man i utgangspunktet ønsket å samarbeide med. Vi bestemte oss umiddelbart for å opptre profesjonelt. All korrespondanse med kommunen foregikk skriftlig, alt var saklig og etterprøvbart fra vår side. Vi skrev en formell klage til skole- og utdanningsetaten der vi bl.a. begrunnet vår mistillit til rektoren, og der vi også påpekte at vår melding om hjemmeundervisning ikke skulle behandles som en søknad. Vi fikk ikke noe svar på denne klagen, men noen dager etterpå fikk vi tilsendt et vedtak som fortalte oss at vår søknad om hjemmeundervisning var godkjent(!).

Det er dessverre en stor fordel å være godt utdannet i møte med den offentlige forvaltningen. Kona mi formulerte sporenstreks en ny klage (klage på vedtak som strengt tatt ikke skulle være et vedtak), vedla opprinnelig klage og oppsøkte skole- og utdanningsetaten personlig. En av saksbehandlerne turte å møte henne, fikk overrakt klagen og ble samtidig spurt om hvem hun kunne snakke med som hadde mest kunnskap om hjemmeundervisning i kommunen, da hun var journalist og ønsket å skrive om temaet.

Noen dager etter dette ble vi kontaktet av en nyansatt saksbehandler som beklaget det inntrufne. Vi ønsket et møte med ham, og han inviterte oss til rådhuset. Møtet ble mye bedre enn vi hadde fryktet. Nå ble vi møtt med forståelse, og vi ble også oppfordret til å komme med forslag til tilsynslærere vi hadde tillit til. Dette ble opptakten til et godt samarbeid. Tilliten og samarbeidet med kommunen er fortsatt meget bra.

Etter et halvt år ytret datteren vår ønske om å forsøke seg på skolen igjen. Vår saksbehandler hjalp oss på alle måter, og vi fikk lov til å forsøke oss på en liten skole utenfor skolekretsen vår. Det var en fådelt skole, der to og to årstrinn har undervisning i samme klasserom. Det er lettere å tilpasse undervisningen for hver enkelt elev, og rektor og lærerstaben var imøtekommende, velvillige og løsningsorienterte. Jenta vår gikk på denne

skolen i tre uker før hun uttrykte at hun ikke ønsket det lenger. Det var ingenting galt med personalet eller undervisningen, det var dessverre noen av jentene som snudde ryggen til henne og holdt henne utenfor. Erfaringene fra den første skolen var fortsatt for ferske, så hun og vi valgte å begynne med hjemmeundervisning igjen.

Fellesskolen passer for mange, men ikke alle. Å ha mulighet til hjemmeundervisning har vært redningen for jenta vår og oss. Vi spør henne jevnlig om hva hun synes om hjemmeundervisning, og hun vet at hun når som helst kan få lov til å begynne på skolen hvis hun ønsker det. Enn så lenge er hun fornøyd med hjemmeundervisningen. Vi er så heldige å ha fått tilbake den lærelystne og nysgjerrige jenta vår. Det har kostet, men kostnaden er svært liten når man tar et helt livsløp i betraktning. Samtidig har vi fått så mye tilbake. Det er lærerikt og morsomt for store og små, og det er et privilegium å få lov til å følge barna sine på denne måten.

Hei

Vi er et ektepar der jeg (mor) er utdannet lærer med fordypning i spesialpedagogikk, tilpasset opplæring og bacheloroppgave interkulturell pedagogikk og far er NDT kontrollør.

Sammen har vi 4 barn. Der to er skolealder. 8 og 9 år.

Begge guttene har gått på skole. Nå har vi hatt ■■■ 1,5 år ca.

Gutta har prøvd seg på opplæring i skole og opplæring hjemme. De sier selv at de vil være hjemme å lære bla for de får bedre tid og kan velge mer hva de skal jobbe med. Vi snakker inni mellom om skolen og hva de synes og de vil velge å være hjemme når vi spør.

Vi som foreldre ser også den faglige utviklingen og ikke minst at barna er mer i balanse og trives. De slipper det sosiale presset og den negative sosialisering i en situasjon der de egentlig skal ta til seg læring.

Barna har venner og familie de trives med og hobbyer de er opptatt av.

Det er mange grunner til ■■■ og det svært viktig med frihet, toleranse og demokratiet vi løfter høgt fram her i landet vårt, Norge at opplæringsloven slik den berører hjemmeundervisningen for bli slik den er. Ingen grunn til å endre noe som fungerer.

Videre må også barna ha en retten sin til å velge sammen med foreldrene sine.

Min historie fra hjemmeundervisningen

Kjønn:

Jente

Alder:

6 år

Hvor lenge har du hatt hjemmeundervisning:

Kjempelenge.

Noen i regjeringen har lagt fram forslag til en ny lov, som sier at man må søke om å ha hjemmeundervisning, og at undervisningen vil likne mer på vanlig skole. Hva synes du om det?

Ikke bra.

Hvorfor?

Fordi da kan de (regjeringen) bestemme, og det er ikke bra.

Hva synes du om hjemmeundervisning?

Bra!

Hva er det gøyeste med hjemmeundervisning?

Vi må ikke stå opp kjempetidlig. Skrive dokumenter. Leke i eventyrskogen.

Hva er det dummeste med hjemmeundervisning?

Ingenting.

Tror du at du hadde hatt det bedre om du gikk på skole med andre barn?

Nei, bedre hjemme.

Hva liker du å gjøre i fritiden?

Leke kontor, leke med dukker, høre på musikk, synge, spille piano, adventures med Daddy, sykle, tegne, lage bøker.

Min historie fra hjemmeundervisningen

Kjønn:

Gutt

Alder:

8,5 år

Hvor lenge har du hatt hjemmeundervisning:

Snart 3 år.

Noen i regjeringen har lagt fram forslag til en ny lov, som sier at man må søke om å ha hjemmeundervisning, og at undervisningen vil likne mer på vanlig skole. Hva synes du om det?

Teit.

Hvorfor?

Fordi jeg liker det sånn som det er.

Hva synes du om hjemmeundervisning?

Bra!

Hva er det gøyeste med hjemmeundervisning?

Vi er hjemme. Vi leker masse. Vi lærer masse.

Hva er det dummeste med hjemmeundervisning?

Ingenting.

Tror du at du hadde hatt det bedre om du gikk på skole med andre barn?

Absolutt ikke.

Hva liker du å gjøre i fritiden?

Hoppe på trampoline, se på Magic School Bus, dra på sykkeltur, besøke mormor og morfar, leke med venner, spille piano.

Hjemmeundervisning gir oss bedre muligheter, både sosialt og faglig. Vi kan fortsette å bo i Finnmark, samtidig som vi kan reise til Østlandet for å treffe venner, utvide våre horisonter og delta på aktiviteter som vi aldri vil få muligheter til å prøve i vår lille hjemkommune. Slik gir hjemmeundervisning barna mine større muligheter til et rikere liv og en bedre allmennutdannelse.

Det lille huset i skogen på Stabburnsnes i Porsanger i Finnmark er på mange måter et drømmested å vokse opp. Her bor vi og lever i pakt med naturen. Jentene mine har plukket blåbær rundt terrassen fra de kunne krabbe. De dypper fiskestengene både i fjellvann og sjøvann. De har gitt navn til de fleste trærne rundt huset, sunget «Let it go» fra berget mens grågåsa har flydd lavt over dem til fuglereservater nedenfor huset. Støtt og stadig kommer elgen for å snuse på huskestativet etter at vi er gått inn, reven lusker rundt hushjørnet og øvrig fugle- og dyreliv gir oss mye underholdning og lærdom.

Som enhver idyll, slås det noen sprekker i den etterhvert. Halvannet år før eldstejenta skulle starte på skolen, begynte jeg å forhøre meg. Hvordan kunne jeg gjøre innkjørselen vår trafiksikker og egnet for skolebussen? Foreldre til andre skolebarn langs Porsangerfjorden kunne fortelle meg at trafiksikringstiltak var en effektiv prosess bare man fikk meldt det inn. Så feil kunne man ta. Det skulle vise seg at Statens vegvesen, som ville fordelt midler til kommunen, ikke ville utbedre noe, til tross for at sjåføren i det minste ba om et lyspunkt nede ved veien. I nord er det mørketid i to måneder i skoleåret. Med mørketida begynte jeg å se mørkt på vårt liv i drømmehuset på Stabburnsnes. Da det sent i oktober allerede var ganske mørkt både når skoleungen skulle dra til skolen om morgenen og når hun kom tilbake i ettermiddagsmørket, innså jeg at jeg tross alt var heldig som ikke var yrkesaktiv og dermed kunne stå med lys og lyfter mens trailere og pendlerne inn til Lakselv passerte 6-åringen i mye over 80 km/t, rett etter en sving. Så kom vinterstormer og kulde. Og der skulle det altså etterhvert stå to små barn alene ved E6 mens tungtrafikken dundret forbi.

Vi som bor i grisgrendte strøk, er vant til å måtte kjøre et stykke for å møtes. Med barnehagebarn var det aldri noen utfordringer, da vi kunne ha kortere dager. En skolehverdag som innebar å sitte i skolebussen i 1,5 time hver dag, samt 1 times venting på bussen etter endt skoledag, ble ganske slitsom. Det viste seg at fritidsaktiviteter, langrenn og svømming for vår del, var det knapt tid til.

En liten bygdeskole har sine styrker og sine svakheter. Få elever øker sjansen for at hvert barn blir sett. Dessverre betyr få barn også at det er færre barn å ta av sosialt. Jeg hadde sett for meg at vi skulle få mange flere vennebesøk det første skoleåret, og jeg benyttet anledninger til å invitere. Det ble likevel bare ett eneste besøk hjemme fra en klassevenninne på et helt skoleår.

Min mor, døtrenes mormor, inviterte oss til å prøve å bo et år på Jessheim. Hun har vært lærer i grunnskolen i nesten 40 år. Som alenemor hadde jeg aldri hatt økonomi til å bo i egen leilighet i et presset boligmarked med høye boligpriser. Vi flyttet inn på gjesterommet hos mormor for en liten periode. Over lenger tid ville dette være en uholdbar posisjonsfor alle parter. Eldstejenta skulle begynne i 2.klasse og yngstejenta skulle få ha sitt førskoleår i barnehagen. En større skole har sine fordeler, men også sine ulemper. Mens læreren bare får uker inn i skoleåret beklagde seg med at han ikke rakk over alle 25 elevene, kom skolebarnet stadig hjem med flere venner. Riktignok traff hun vennene på fritida, men så fant de hverandre igjen i skolegården. Vi fikk mer tid. Tid sammen. Vi benyttet alle anledninger til å reise rundt og prøve oss på aktiviteter som klatring, bueskyting, og besøkte mange badeland, skateparker, boklanseringer og andre aktiviteter. Vi dro på folkemuseet, i parker. Vi dro for å se på slottet, tok trikk, tog og buss. Vi besøkte grunnlovsbygninga på Eidsvoll. Jentene gikk på svømmekurs. Her har vi hatt tid til å både være sosial og utfordre oss med å lære nye ting. Samtidig hadde vi hjemlengsel hjem til Finnmark, både ungene og jeg. Om vi bare kunne hatt en mellomting, sa døtrene mine.

Jeg begynte å vurdere hjemmeundervisning allerede før jeg hadde hørt om Korona-Covid-19. Jeg var glad for at skolebarnet hadde fått så mange venner, men jeg ble stadig mer bekymret over alle de tomme sidene i skolebøkene. Alt som skulle vært gjort på skolen, men som likevel ikke var gjort. Hun hang ikke etter faglig, men det kunne hun fort ha begynt med hvis dette skulle fortsette. Hun fikk muligheter til å treffe mange flere barn både i klassen og i skolegården forøvrig, men faglig sett var det ikke den mest ideelle for henne selv om det aldri ble så ille at hun kvalifiserte for ekstra ressurser på skolen.

Jeg hadde sett at Norsk hjemmeundervisningsforbund skulle arrangere et tematreff om samer i anledning Samenes folkefest. Vi er nordfra. Det måtte vi bare bli med på. Senere dro vi på tematreff med ekornkassebygging på et naturhus utenfor Oslo. Møtet med hjemmeundervisere ble særdeles positivt. Jeg har aldri i mitt liv møtt så engasjerte foreldre som er så levende opptatt av sine barns utdanning. Jeg ble glad for å komme i et miljø der det er en selvfølge å diskutere barnas undervisning uten at noen bryr seg avfeier det som en slags mistillit til skolen. Det var også veldig fint å se at de hjemmeunderviste barna var som alle andre barn. Faktisk syntes jeg de virket mer veloppdratt enn mine som tilbrakte mesteparten av dagen på skolen og i barnehagen. Jeg forsto fort at hjemmeundervisere ikke er en ensartet gruppe. Felles for alle er åpenbart foreldrenes sterke engasjementet i barnas utdanning.

Få dager etter at vi hadde lært om ekorn, kom Koronaen og skolen ble stengt. Selv om hjemmeskoleopplegget ble laget av læreren, fikk jeg sitte ved siden av min datter og virkelig se henne blomstre faglig. Vi fikk tettet mange hull fra tidligere i skoleåret. Jeg kunne fort melde fra om at læreren hadde satt henne på et altfor lavt differensiert nivå i lesing.

Jeg fikk dessverre også sett at hun ikke fikk noen som helst tilbakemelding på leseleksene som de leste inn på lydopptak på iPad og leverte elektronisk. I hele hjemmeskoleperioden fikk hun bare to tilbakemeldinger fra læreren sin. Er det slik undervisninga foregår på skolen? Kanskje jeg kan hjelpe henne litt bedre enn det? Skolebarnet var ikke i tvil, hun ville fortsette å ha mamma som sin lærer.

Jeg kan takke Koronaen for at jeg valgte å ta steget fullt ut med å hjemmeundervise. Skolebarnet mitt har fortsatt venner på besøk daglig og jeg øyner et større håp om at hun skal nå kompetansemålene før skoleåret formelt er omme. Samtidig er vi fri til å ha én fot i vår hjemlige idyll i nord og én fot på det sentrale Østlandet. Slik kan vi åpne dørene både mot verden og framtida.

Jeg skriver denne høringsuttalelsen i vår startfase som hjemmeundervisere. Min datter på 8 år sier at hun ønsker å fortsette med hjemmeundervisning. Min datter på 6 år skal starte på ordinær skole. Mine døtre er forskjellige, og har forskjellige behov. Jeg står fullt bak høringsuttalelsene fra Norsk hjemmeundervisningsforbund.

Min historie fra hjemmeundervisningen

Kjønn:

Gutt

Alder:

8,5 år

Hvor lenge har du hatt hjemmeundervisning:

Snart 3 år.

Noen i regjeringen har lagt fram forslag til en ny lov, som sier at man må søke om å ha hjemmeundervisning, og at undervisningen vil likne mer på vanlig skole. Hva synes du om det?

Ikke bra.

Hvorfor?

Fordi det blir mye kontroll, vi får mindre frihet, du kan ikke bare gå på stranden mandag eller tirsdag.

Hva synes du om hjemmeundervisning?

Bra!

Hva er det gøyeste med hjemmeundervisning?

Å ha mamma og pappa som lærere. Leke med venner, gå på fine turer, piknik, skole ute, skrive dokumenter.

Hva er det dummeste med hjemmeundervisning?

Ingenting.

Tror du at du hadde hatt det bedre om du gikk på skole med andre barn?

Nei.

Hva liker du å gjøre i fritiden?

Være ute, sykkelturer, klatre, plukke blåbær, leke med bamser, høre på musikk, spille piano.

«ORGANIC LEARNING» – ORGANISK LÆRING - ELLER HVORDAN DET ENE TAR DET ANDRE

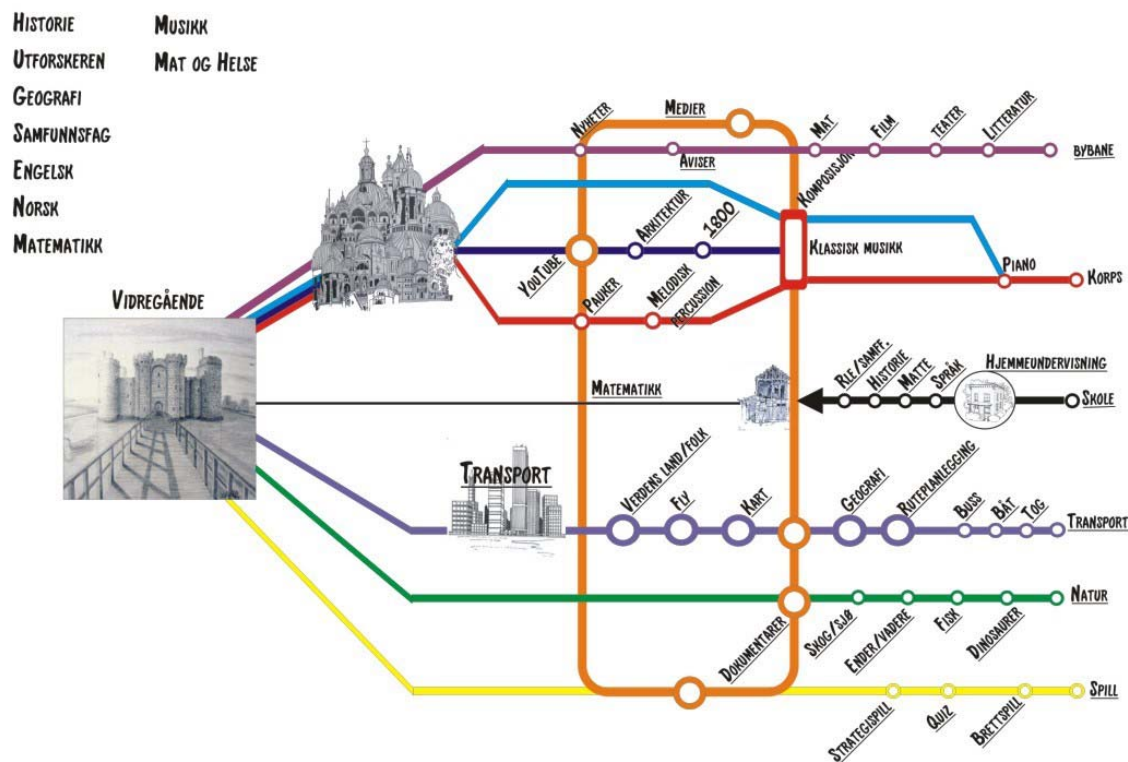
Alle som har hatt både hunder og katter har erfart at en hund kan man oppdra, en katt derimot oppdrar eieren. Katter vil gjøre ting på sin måte, og på sitt finurlige vis, stillferdig og umerkelig, får de eieren til å gjøre som de vil. Vårt barn var en katt.

Vi begynte hjemmeundervisning etter 4. klasse. Det var en prøveordning i begynnelsen, så av den grunn, samt det faktum at familien har drevet med skole i generasjoner, skjelte vi i starten til lærerplaner og vanlig skoletenkning til en viss grad. Gutten vår gjorde som han ble bedt om, men til tider med stor motstand. Vi så imidlertid fort at der han hadde egne interesser, skjedde læring på en helt annen måte enn på de områder han ble påtvunget noe han egentlig ikke så noen mening i. Vi lot ham derfor mer og mer få være en katt.

Det eneste faget som overlevde en slags skoleaktighet var matematikk, men vi førte dagbok for å ha en dokumentasjon på hva som skjedde. Vi sjekket også læreplanen fra tid til annen, men utover dette følte vi oss ganske frie. Og det var nå det virkelig skjedde noe. Gutten vår kastet seg over sin store lidenskap, transport, med liv og lyst. Han hadde allerede forstått at kollektivtransporten på en eller annen måte hang sammen og at alle linjer og ruter er en del av noe større. Det ble lagd helt nye kollektivnett for busser, ferger og hurtigbåter. Rutetabeller, holdeplasser og kart ble utarbeidet, og avstander og tider ble målt ut i google maps ruteplanlegger, eller rett og slett kjørt opp, med stoppeklokke og kilometerteller. Det var ingen restriksjoner på datamaskinbruk og nettet ble en fantastisk kunnskapskilde. Det ble sett videoer, lest spesifikasjoner, og spilt simulatorspill med buss, tog, t-baner, båter og fly.

Alt fra Titanic til London Underground og Heathrow Airport ble utforsket. Vi levde i en transportverden og det skal ikke underslås at vi av og til lurte på om vi hadde valgt det rette, kanskje særlig når han kom helt ned på detaljnivå om buss- og togdører, men vi var standhaftige og deltok også der. Og vi så at når han fikk holde på lenge nok, da tok det ene det andre. Når båtruter på Vestlandet ble lagt ned, ble han interessert i nyheter om samferdsel, i økonomien i samferdselsektoren, politiske avgjørelser og prosesser. Han stilte spørsmål om hvorfor, og svarene rommet avfolking, industripolitikk, globalisering, klima og ressurser. Språk fant også sin naturlige plass i dette universet, særlig engelsk, men også tysk fordi flere av simulatorspillene var tyske.

Geografi ble viktig når det skulle tegnes kart over hele verden med båt-, fly- og toglinjer. Vi var også innom arkitektur, historie, teknikk, meteorologi og praktisk regning. Det ene tok det andre, og det vokste seg stort, som en by av kunnskap, mangfoldig og i mange plan.

Vi så det samme innen musikk, hans andre store lidenskap. Han begynte med det hele og arbeidet seg etterhvert ned i detaljene, og ved å gjøre det på sin måte oppnådde han en fabelaktig progresjon. Det ble komponert for piano, strykekvartett, korps og symfoniorkester. Komposisjonsteori, musikkhistorie og notelære ble studert. Vi levde en stund i et herlig kaos av rutetabeller og noteark på de underligste steder i huset. Og det vokste frem en gigantby av musikk, en megapolis, en kjempemessig konstruksjon av nesten alle tenkelige elementer innen den klassiske musikktradisjonen, fra kantater og kirkemusikk til moderne symfoniske korpsverk, fra triangel til ondes martenot. Vi så igjen at det ene tok det andre. Musikkinteressen førte ham, og oss, også inn i allmenn historie, samfunnslære, språk, kunst, arkitektur, estetikk og poesi, og alt ble tilegnet ved egen vilje og kraft. Vi som foreldre har i noen grad guidet eller vist veien og tilrettelagt. Vi har alltid hørt på og vært deltagere, vist interesse og vært sammen med, men vi har ikke undervist i vanlig forstand.

Helhet og detaljer henger uløselig sammen i dette lystbetonte og lidenskapelige læringsarbeidet, og vi synes også det har vært interessant å oppdage at de erfaringer vi har gjort oss i det lille, faktisk gjenfinnes i forskning om læring og i alternativ pedagogikk. At det finnes forskningsmessig belegg for det som sprang ut av våre helt personlige behov, og som på ett vis «ble til mens vi gikk», har gitt ekstra legitimitet til det valget vi gjorde om å hjemmeundervise vår sønn, på den måten vi har gjort. Det vi har beskrevet over, harmonerer f.eks. med en språkpedagogisk retning som suggestopedi og med deler av amerikansk språklæringsforskning representert ved Diane Larsen-Freeman. Hun bruker «complexity theory» for å gi ny forståelse av hvordan andre- og fremmedspråklæring foregår. Også Maria Montessoris pedagogiske idéer og praksis, og hennes «kosmiske undervisning» uttrykker en slik helhetstankegang.

Maria Montessori står på barnas side, og når man leser om hennes pedagogiske virke, kjenner man igjen mange av de samme tankene som preger hjemmeundervisningsmiljøet. Alle barn ønsker å lære og har en enorm motivasjon som ikke må knekkes av læreplaner og forordninger. Hvis barna blir utsatt for for mange begrensninger og ikke får tilfredsstilt sin utforskertrang, kan det lede til sinne og aggresjon. Barna må få frihet til å følge sine egne behov, og de må etter hvert lære å se seg selv som del av en større sammenheng. De store fortellingene innleder hvert skoleår i Montessoriskolene og overleveres muntlig til barna. De trekker opp de altomfattende perspektivene som universets tilblivelse, livets og menneskets utvikling, språkets og tallenes historie. «Barna skal kjenne at de er en del av helheten, og få kunnskap om universet og menneskenes utvikling og plass der. Alt henger sammen og ingenting presenteres som isolerte fakta.» (Steinholt/Løvlie).

Suggestopedien er også opptatt av helhet. Denne pedagogikken er utviklet av bulgareren Georgi Lozanov som døde i 2012, 86 år gammel. Hans interesse for pedagogikk tok utgangspunkt i arbeid og forskning innenfor psykiatri, nevrologi og hjernefysiologi. På denne bakgrunn utviklet han en pedagogikk og en metodikk som jobber på lag med hjernen. Suggestopedien har mange elementer som vi ikke skal gå inn på her, men ett av prinsippene i den pedagogikk og metode han utviklet, er prinsippet om helhet - del - helhet.

Alt henger sammen, sier Lozanov. Utgangspunktet for læring er en eller annen form for helhet. Man lærer om helheten gjennom å ta for seg de ulike delene, noe som så igjen gir en annerledes forståelse for og kunnskap om helheten, ikke ulikt det vi har beskrevet om musikk og transport i teksten over. Lozanovs egen metafor handler om elefanter: Hvis man blir presentert for løsrevne deler, og studerer bare disse, gir det lite mening og lite forståelse for hvordan de ulike delene egentlig henger sammen og hvordan de er viktige for helheten elefant. I følge Lozanov følger varig

læring prinsippet om helhet – del – helhet.

Da vår sønn ble sluppet fri, fulgte han helt intuitivt dette prinsippet. Når han f.eks. spilte piano, var det et eller annet stykke som fanget hans oppmerksomhet fordi det rett og slett var så fint. Han stavret seg igjennom og kunne etter en viss tid spille det hele tålelig bra. Så gikk han ned i enkeltdelene, fikk kanskje inn de letteste eller morsomste partiene først, øvde så de vanskelige delene og intrikate taktene om igjen og om igjen for å få alt på plass. Samtidig som dette pågikk, var han hele tiden innom helheten, spilte igjennom alt for å sjekke, eller bare for å kose seg, for så å dukke ned i detaljene igjen. Det var en kontinuerlig veksling mellom helhet - deler – helhet, og så til slutt hadde han en ny helhet, en helhet som var klar for framføring.

Og slik er det vel med oss alle. Våre interesser begynner i det store, i en helhet. Er man interessert i f.eks. strikking, er det resultatet man fanges av først, f.eks. en fantastisk genser, ikke alle enkeltelementer som skal til for komme i mål med denne genseren. Det kommer etter hvert. Da går man ned på detaljplan og studerer mønstre, garnkvaliteter, farger, størrelse på strikkepinner og strikketeknikker. Man går fra helhet til delene og så til helheten igjen.

Kunnskap må henge sammen, sier Lozanov. Helhet og deler er uadskillelige. Helheten er i delen og delen er i helheten. Helheten gir nødvendig nyanse til delen, og ingen deler må derfor undervises isolert fra en helhet slik det ofte gjøres f.eks. i tradisjonell språkopplæring. Her rettes fokuset ofte mot grammatikken og detaljene helt fra starten av. Så prøver man å bygge sten på sten. Slik er det også i skolen som sådan, hvor verden er delt opp i enkeltfag uten noen egentlig sammenheng. Verden i skolen er fragmentert, og har man en datamaskin, vet man hva som skjer. Hvis harddisken er fragmentert, ligger alt lagret overalt og har ingen sammenheng. Datamaskinen jobber senere og senere for til slutt å henge seg helt. Dette påviste Lozanov også for den menneskelige hjerne. Hjernen trenger en helhet å orientere seg ut ifra for å fungere optimalt.

Hver del av hjernen inneholder informasjon om hele hjernen, og våre reaksjoner er komplekse. Vi reagerer med "hele oss". Dette er også amerikaneren Diane Larsen-Freeman opptatt av. Hun bruker «complexity theory» for å prøve å forstå hvordan språklæring foregår. Så vidt vi har forstått, forsøker «complexity theory» å studere komplekse, dynamiske systemer, systemer som hele tiden forandrer og tilpasser seg. I følge Larsen-Freeman kan språklæring forstås som et slikt komplekst system, noe dynamisk som hele tiden er i forandring og tilpasser seg denne forandringen. "Complex systems are made up of many components which interact and give rise to patterns at another level of complexity." sier Larsen-Freeman. «Komplekse systemer består av mange komponenter som

virker sammen og fører til nye mønstre på et nytt nivå av kompleksitet» (vår oversettelse).

All læring er altså en prosess. Man blir aldri helt utlært. Man kommer aldri helt fram. Alt er hele tiden i sin vorden. Man er i en slags dialog med alt omkring seg og alt utvikler seg hele tiden gjennom denne dialogen. Ferdigheter og kunnskap utvikler seg som et resultat av interaksjon. Dessuten, og nok en gang, hvis man ser på læring som noe lineært og ikke-dynamisk, går kunnskapstilegnelsen veldig tregt. Det sier Larsen-Freeman og det sier Lozanov. Å bygge sten på sten er en uhyre ineffektiv måte å lære på. Det er ikke slik hjernen oppfatter og arbeider. Larsen-Freeman kaller det «the inert knowledge problem» («kunnskaps-treghetens problem» vår oversettelse). Når man holder på å lære seg noe, utvikler man derimot et system av det som så langt er forstått, noe som i sin tur blir utgangspunkt for det videre læringsarbeidet: «As a learner's system develops, it functions as a resource for its own further development.»

Med den frihet vi ga sønnen vår, kunne han selvfølgelig også velge å stoppe, og si at dette er så langt jeg ønsker å utforske akkurat dette området. Mange interesser ble ikke forfulgt i noen særlig grad, eller de ga opphav til andre sterkere interesser, som så ble utforsket videre. Organisk læring, der det ene tar det andre, følger ingen rett linje fremover. Det er prøving og feiling, fram og tilbake. Tenk bare på hvordan et barn lærer å gå. Om igjen og om igjen reiser barnet seg og faller, prøver ut ett skritt, to skritt osv. Når man endelig har lært seg å gå, er det utrolige muligheter som ligger foran en. Man har oppnådd frihet og kan gå i alle de retninger man vil.

Frihet er også viktig for Rousseau i hans berømte og epokegjørende bok fra 1762, *Emile, eller om oppdragelsen* (*Émile, ou De l'éducation*). Hvis barn i barndommen ikke lærer å handle og tenke selv, vil de aldri senere heller kunne lære det. De vil lett kunne bli offer for andres maktutøvelse. Dette er et tankekors i vår moderne gjennomregulerte og kontrollerte tilværelse. Hjemmeundervisning gir barna en uvurdelig mulighet for å bli kjent med seg selv og sitt eget læringspotensial. «Man kjenner ikke barndommen» i den forstand at man ikke kjenner grensene for hva et barn kan tilegne seg, på forhånd. «Den menneskelige natur er ukjent for oss, og forblir det resten av livet, for vi mister aldri evnen til å lære.» (Steinsholt/Løvlie: s. 118 – 120, vår oversettelse)

Vi har prøvd å sette ord på hva som skjedde da sønnen vår fikk frihet i læringssituasjonen. Svaret vi fant var "organic learning" eller organisk læring. Mange vil si at dette begrepet rommer akkurat det samme som SDL, «Self-Directed Learning». Til det er bare å si at kjært barn har mange navn. SDL i sin videste forstand er læring hvor initiativ og læringsansvar ligger hos barnet. Barnet er ikke blind

eller døv for dialog og input fra andre, men all aktivitet skal springe ut fra barnets eget behov for å lære. Andre har satt merkelappen «unschooling» på denne holdningen til læring. Det er et godt innarbeidet begrep, men negativt i sin understrekning av hva det ikke er. Det er ikke skole slik vi er vant til å tenke skole. Vi ønsket å finne et annet begrep som på en positiv måte beskriver hva som skjer når barnet selv får drive læringsprosessen framover, en dynamisk prosess, oppstått i barnet selv. Som alt levende og organisk utfolder det seg som ringer i vann, eller snarere som knoppskyting, ikke langs en rett fremmadskridende linje. Kunnskap på denne måten er - som «organic food» - dyrket fram uten bruk av pesticider eller kunstige tilsetningsstoffer. Resultatet er potent, sunt og naturlig.

P.S. Vi vil gjerne få understreke at det vi her har beskrevet, ikke gir noe uttømmende bilde av alle aktiviteter og alt læringsarbeid som foregikk i våre seks år med hjemmeundervisning. Det gir først og fremst et innblikk i de tanker vi har gjort oss og det læringsklima aktivitetene foregikk i. Vi har oppfylt alle læreplanens mål i større eller mindre grad, og sønnen vår kom inn på videregående skole på den linjen han ønsket, uten problemer. Han valgte imidlertid å takke nei til plassen for fortsatt å ha råderett over sin egen tid. Den bruker han nå på musikk og tar videregående skole som privatist ved siden av. Han leser alle fag på egen hånd, i sitt tempo, med fortsatt støtte fra oss, først og fremst som diskusjonspartnere og praktiske støttespillere. Det er nemlig mye som må undersøkes og legges til rette for å få avlagt de 22 eksamenene vi har funnet ut at han må igjennom for å få vitnemål og studiekompetanse.

Denne løsningen koster faktisk også en del penger. Den plutselige økningen i eksamensavgiften som kom for noen år siden (vel 1000 kr per eksamen), var et slag i ansiktet og oppleves som svært urettferdig. En skoleplass i videregående skole koster ca 130.000 kroner per år (tall fra VG Debatt 2015 som henviser til KOSTRA i SSB). Vår videregående opplæring belaster ikke fellesskapet økonomisk overhodet. I stedet pålegges vi store utgifter. Det skal tydeligvis koste ikke å følge strømmen, og å gå sine egne veier...

Alternativt kan hjemmeunderviste som trenger studiekompetanse, vente til de er 23 år. Da greier man seg med eksamen i de seks kjernefagene norsk, engelsk, matematikk, naturfag, historie og samfunnsfag. I tillegg må man kunne dokumentere 5 års arbeidspraksis og/eller utdanning. Dette kalles 23/5-regelen.

Kilder:

1. Larsen-Freeman, Diane: *Complexity Theory: Renewing Our Understanding of Language, Learning, and Teaching*, <http://www.tesol.org/attend-and-learn/international-convention/convention2014/featured-speakers/diane-larsen-freeman-keynote-video> (hentet 20.04.2015)
2. Lozanov, Georgi (2009): *Suggestopedia/Reservopedia, Theory and Practice of the Liberating-Stimulating Pedagogy on the Level of the Hidden Reserves of the Human Mind*, St. Kliment Ohridski University Press, Sofia
3. *Self-directed learning*, www.selfdirectedlearning.com, (hentet 25.01.2017)
4. Steinholt, Kjetil og Løvlie, Lars (red.) (2004): *Pedagogikkens mange ansikter, Pedagogisk idéhistorie fra antikken til det postmoderne*, Universetsforlaget, Oslo

Vår erfaring med hjemmeskole

Vår sønn, som akkurat er ferdig med 3.klasse, har hatt hjemmeundervisning fra skolene åpnet igjen for 1.- 4. trinn etter stengingen pga covid-19. Som familie hadde vi en utrolig fin tid da skolene stengte og våre tre eldste barn hadde skole hjemme. Vi foreldre har yrker som vi ikke har kunnet utføre under nedstengingen, så vi hadde fri fra jobben og massevis av tid til å følge opp barna. Da det ble klart at skolene skulle åpnes igjen for 1.- 4. klasse ønsket 3.- klassingen å fortsette å ha skole hjemme fordi han trivdes så godt med det. Vi har familie som har drevet med hjemmeundervisning i flere år, så dette har vi vært nysgjerrige på lenge, men det føltes likevel som et stort valg å ta. Etter en del vurderinger frem og tilbake bestemte vi oss til slutt for å våge oss ut på nytt farvann.

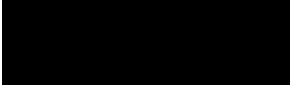
Vi har ikke angret. Dette har virkelig vært to helt spesielle og flotte måneder med mye læring på veldig mange områder for både liten og stor. Det har vært fantastisk å kunne følge opp sønnen vår så tett og å kunne tilpasse undervisningen slik at han har kunnet jobbe på den måten og i det tempoet som har virket best for ham. Vi har hatt mye tid til rådighet og har hatt mulighet til bl.a. å bruke naturen som læringsrom og å reise på mange små og store utflukter som har gitt mye læring, vekket mye nysgjerrighet og dermed hjulpet for videre læring. Vi synes at vi nå har et perfekt utgangspunkt for å gå inn i sommerferien ved at sønnen vår i løpet av denne tiden har funnet mye han har lyst til å lære mer om. Vi har mange planer om utflukter til diverse museer og spesielle naturområder. Niåringen har planer om forskjellige eksperimenter han vil gjøre og har lånt en stor bunke med bøker på biblioteket med spennende temaer. Han har alltid vært vitebegjærlig, og ønsket om og gleden over å vite og kunne har bare blitt større i løpet av denne tiden.

Vi foreldre har også lært ekstremt mye på mange plan. Vi har vært nødt til å sette oss inn i læreplanverket på en helt annen måte enn før og har fått veldig mange nye og gode tanker om læring, undervisning, skole og oppdragelse. Vår sønn skal tilbake til skolen etter sommerferien, bl.a fordi det da blir for mye jobbing på oss foreldre til å kunne følge ham opp på en god måte. Vi har også to eldre skolebarn (som valgte å fortsette på skolen på vanlig måte da den åpnet igjen) og en som begynner i første klasse etter sommerferien. Vi tror at erfaringene vi har fått ved å ha hjemmeundervisning i denne perioden har gitt oss lærdom som gjør at vi har gode forutsetninger for fremover å kunne følge opp alle våre barn på en bedre måte enn tidligere, også når de nå alle snart er tilbake i offentlig skole.

Vi er veldig takknemlige for muligheten vi fikk og håper på det sterkeste at det også i fremtiden vil være mulig å starte med hjemmeundervisning på kort varsel, slik vi gjorde, ved kun å melde fra om det. Hadde det ikke vært slik ville vi ikke fått denne flotte erfaringen.

Like før sommerferien ga vi niåringen vår i oppgave å skrive en liten tekst om tiden med hjemmeundervisning. Vi avslutter vår historie med den:

"Jeg har hatt hjemmeundervisning siden 28.april. Det har vært ganske forskjellig fra vanlig skole. Jeg synes det har vært bedre enn å gå på skolen. På starten måtte vi gjøre det de andre gjorde på skolen. Etter hvert ble vi ferdig med det og vi kunne velge hva vi kunne gjøre selv. Noen dager kunne vi være kule steder og ha hjemmeundervisning der. Noen steder vi var på: stranden, Naturhistorisk museum, Kulturhistorisk museum, Vikingskipmuseet og Tussetjern. Vi har gjort mange forskjellige ting, og her har du noen av dem: vært på sykkeltur til Skimorenen, jogget og øvd på å svømme, bygget molekylbyggesett, dratt til Ekeberg for å se på helleristninger, forsøk med kvister og mange flere ting. Vi har også selvfølgelig gjort alle de grunnleggende tingene. Med det mener jeg for eksempel og ha regnet ferdig mattebøkene. Mens jeg har hatt hjemmeundervisning har jeg fått lyst til å lære om spennende ting for eksempel det periodiske system, Newtons tre lover og algebra. Jeg har allerede lært mye om disse tingene. Jeg fikk lyst til å lære periodesystemet utenat og nå kan jeg det."

 25.juni 2020.

Høringsuttalelse vedrørende NOU 2019:23 Ny opplæringslov

Hvem vil det gagne?

Skrevet av: [REDACTED]

Bergen, 26.06.2020

Vi er en familie på 5 (2 voksne, 3 barn), som har hatt hjemmeundervisning i 3 år. Vi har blitt positivt overrasket under hele prosessen til nå, alt fra da vi tok den endelige avgjørelsen, meldte fra til kommunen (Bergen), samarbeid med lokalskolen, og tilsyn. Hjemmeundervisning er en avgjørelse tatt på demokratisk vis. Begge tvillingguttene hadde lyst til å forsøke det. Vår datter også, enda hun da bare var 3 år. Valget ga mersmak, og vi bestemte oss for å fortsette, ettersom vi alle trivdes med situasjonen. Vi ser stadige fremskritt, og barna er lykkelige og harmoniske. Rapporter fra tilsyn har utelukkende vært positive. Det har vært befriende å kunne bruke ulike undervisningsmetoder og materiale, basert på personlighet, interesser, etc. Ingen dager er helt like. Selv om vi legger planer, og selvsagt følger kompetansemålene, er det flott å kunne endre prosedyrer underveis, og tilrettelegge. Som hjemmearbeidende mor og lærer, er det fullt opp hver dag. Man tjener ikke penger på dette. Derimot er belønningen lærelystne, fremgangsrike, lykkelige og harmoniske barn. Og supersosiale. Som, i skrivende stund, er ute i gaten og leker med noen (atter) nye venner.

Da spør jeg: hvorfor bør noe som fungerer utmerket, endres? Jeg finner ingen fornuftige svar. De største endringene jeg kan se, er:

Opplæringsplikt blir til skoleplikt.

Dette er et angrep på den første opplæringsloven som ble vedtatt i Norge i 1739. Det er en vesentlig forskjell mellom opplæringsplikt og skoleplikt. Retten til å gi barna opplæring har vært, og er, en del av foreldreretten. Dette er en rett som bør vernes om! Forsvinner den, så overfører man ansvar fra foreldre til staten.

Søke om hjemmeundervisning

Det er vanskelig nok å ta steget ut med hjemmeundervisning. Man går mot strømmen og kan forvente motgang fra forskjellige hold. Som oftest går det seg (heldigvis) til, men man vil alltid være en "outsider", og man må være forberedt på å stadig måtte forsvare valget sitt ovenfor andre. En søknadsprosess vil eskalere belastningen som allerede er tilstede.

Så kan man se for seg at man likevel ikke blir "godtatt som kandidat". For hva er så kriteriene, andre enn at man er en oppegående, resurssterk forelder, som kun vil det beste for barnet sitt?

Alternativt blir man godtatt som hjemmeunderviser. Da blir man, slik jeg forstår det, pålagt en rekke krav i forkant av oppstart, som: overordnet plan for året, innhold, arbeidsmetoder, læremidler, foreldrenes kompetanse, anslått varighet. Disse nevnte kriterier er i strid med hvordan flere hjemmeundervisere opererer, og er nok til å ta motet fra de fleste. Noe av det beste med hjemmeundervisning er tilpasset opplæring. Veien blir til mens man går.

Et annet problem vedr.søknad om hjemmeundervisning, er de stakkars foreldrene som nærmest blir tvunget til å ta barnet ut av skolen. Barnet har blitt mobbet på det groveste, og intet blir gjort fra skolen sin side. De tar barnet ut av skolen, av nød. Hjemmeundervisning blir redningen. Men så blir det kanskje ikke det, for det må først søkes. Verdifull tid blir tapt. I mellomtiden kan barnet bli helt ødelagt. Hvordan kan dette overhodet være til barnets beste?

Undervisningen må skje på folkeregistrert adresse.

Mange familier vil reise rundt i verden og skape opplevelser sammen med barna. Barna sitter igjen med minner og lærdom for livet. Skal dette bli umulig fordi undervisningen er “lenket” til en bestemt adresse? Tenk på all den verdifulle, lærerike erfaringen barna tar med seg videre i livet, av å oppdage verden rundt seg. Tenk å kunne ha undervisning på ulike plasser, i forskjellige konstellasjoner. Det vil være en enorm innskrenkning av frihet dersom undervisningen er forbeholdt et bestemt hjem, eller en institusjon.

Konklusjon:

Jeg håper og ber innstendig om at loven vedrørende hjemmeundervisning ikke blir endret her i Norge.

Jeg ber om at hjemmeundervisning ikke blir søknadspliktig.

Jeg ber om at vi vil fortsette å ha opplæringsplikt kontra skoleplikt. Da vil foreldreretten bli bevart. Da kan vi, med hånden på hjertet, være stolt av å bo i et land som lever opp til den sanne definisjonen av et demokrati.

Vår hjemmundervisnings- historie

Vi har drevet hjemmeundervisning siden november 2019. Vi har til nå to barn i opplæringspliktig alder.

Det var flere årsaker til at vi startet med hjemmeundervisning. Uansett alle grunner har fruktene av valget vært mange i barna.

Vår sønn på 10 år, har ikke passet godt inn i det institusjonaliserte skolesystemet. Han hadde en del utfordringer med konsentrasjonen der. Etter han begynte med hjemmeundervisning, har han kommet en god del steg fremover på mange områder, blant annet i matte og engelsk. Her har han både fått større selvtilitt og også fått med seg mye mer enn han gjorde på skolen.

Vår datter på 7 år strevde med å takle presset og stresset som hun opplevde i skolesystemet. Hun har også gjort gode fremsteg på flere områder etter at hun startet med hjemmeundervisning.

Vi mener hjemmeundervisning som likeverdig alternativ til den tradisjonelle skolen bør opprettholdes. Det sikrer viktigheten av å kunne ta barnas på alvor; deres personlighet, evner, modning og behov. Hvem andre enn foreldrene er i stand til å virkelig se barna for den de er og hva de trenger for å lære best mulig?

At foreldreretten skulle strupes, ved at skoleplikt innføres, ville etter vår mening være en svært alvorlig kontrollerende maktinngripen fra den norske stat – noe vi mener Norge ikke burde være bekjent av. Heller skulle vi være kjent for friheten til å velge det beste for barna, enten man mener det er på skolen eller hjemme. Det er tross alt det som er grunnen til at de fleste som startet med hjemmeundervisning startet med nettopp det.

Med vennlig hilsen

A black rectangular box used to redact the signature of the sender.

DEL 1

(Del 1 blir også publisert på NHUF sin blogg under Personlige Erfaringer)

Fra skolevegning til interessebasert læring

Barnet vårt gikk i offentlig skole i mange år uten å ha det bra. Vi prøvde for lenge. Tenk hvis vi hadde visst. Tenk hvis vi hadde tatt barnet hjem fra skole allerede i andre klasse, for eksempel. Vi visste jo rett og slett ikke at det gikk an å gjøre det. Det var ingen som fortalte oss at hjemmeundervisning var lovlig. I all informasjon vi leste om skolevegning, sto det framheva at det viktige var å få barnet på skolen så mye som mulig. Fordi jo lengre en var borte, jo vanskeligere var det å komme tilbake. Alt dette syns vi skurra, for vi visste jo at det var *skolen* barnet ikke trivdes med. Hvordan skulle det da hjelpe å presses tilbake til skolen. Men vi var lydige, og prøvde alt for lenge få barnet tilpassa til skolen, ikke omvendt.

Det var ille

I slutten av tredje klasse viste situasjonen seg å ha gått fra mistriksel til ren og skjær vantrivsel. Da var vi blitt vant til dette, at slik var morgenene, lokke lure presse tvinge barnet på skolen. Se fram mot helga. Se fram mot ferien. Gi en dag med fravær nå og da for å hente seg inn igjen, prøve å få fokuset over på andre ting som var morsomme. Og så prøve, og prøve å få til dialog og endring på skolen i forhold til alt som ikke funka. Prøve å forklare lærere hva barnet reagerte på og syns var vanskelig. Alle kvelder og netter med lange mailer og med fortvila samtaler for oss foreldre.

«Skolen er ikke et sted der jeg kan være meg selv, mamma. Jeg føler at jeg kaster bort livet mitt. Skolen er falsk, og skolen er bare et system som de plasserer oss inn i, den har ikke kontakt med det virkelige livet.»

Alle kvelder og netter med søvnløshet og redsel som barnet vårt hadde. Vi visste hvor skoen trykka, men vi var så lydige mot systemet at vi prøvde i det lengste å forandre barnet.

Hva var problemet?

Barnet kunne å lese og skrive når det begynte på skolen. Hadde kunnskaper som var uvanlige for sin alder. Barnet var vant til å få bruke mye tid med egne interesser og fordype seg, og være i dialog med voksne rundt seg med spørsmål og samtaler. Barnet hadde lært seg engelsk og teknisk språk gjennom utforskning på internett. Men ingenting av dette ble sett som en ressurs i skolen. Fordi det ikke var det som var bestemt at en skulle lære akkurat nå. Vi trodde at tilpassing til elever som lå langt framme i skolen, hadde kommet lenger enn den var før. Vi tok feil. Det var aldri et tema at barnet kunne å lese, og at lesebøkene sine tekster var for banale og enkle. Det var samme krav til alle, les lekse tre ganger ... og vi fulgte pliktskyldig opp. Det er noe av det dummeste vi har gjort. Vi trodde alt for lenge på at det var nok en mening bak denne pedagogikken, at barnet måtte tvinges gjennom den samme kjedelige repeterende lese- og lærevegen for eksempel, selv om det leste mye mer kompliserte tekster selv hjemme. Det tok ikke lang tid før læregleden var borte og motstanden og protesten mot oppgaver vokste.

Hvorfor var vi lydige så lenge?

I ettertid ser vi at vi underkommuniserte utfordringene til skolen. Og vi så jo hvordan skolehverdagen var, hvordan skulle det kunne være plass og tid til det vårt barn trengte av utfordringer innenfor disse allerede pressede rammene? Samtidig som vi følte at vi skrev med så store bokstaver mot systemet

som vi bare kunne. Vi frykta kanskje at problemet kunne være at barnet var lite tilpassingsdyktig. Og vi hadde i ryggmargen fra vår egen skolegang, at det er best å skjule sin protest mot systemet og være lydig og gli under radaren. Det var det vi prøvde å lære barnet.

Det ble mer fokus på stressreaksjonene, enn på trivsel. En levende og kvikk person ble mer og mer stille. Enten protesterende, eller innesluttet. Urolige og søvnløse netter når en gruer seg slik til dagen etter. Hulkende utmattelse når en ikke har klart å spise frokost, og ikke har klart å spise matpakken for det gjør vondt i magen, og en kommer seg så vidt over dørstokken hjemme, men er for stressa til å klare å lande og spise.

For hvordan er det når du er så annerledes enn de andre? Når du er interessert i helt andre ting? Når ingen forstår seg på det som du er interessert i? Når du ikke finner mening i noe av det pedagogisk tilrettelagte undervisnings- eller lekematerialet? Når du syns at alt det der bare er stressende, og du hele dagen lengter hjem til det som du virkelig interesserer deg for?

«Jeg vil lære av livet direkte, mamma. Ikke gjennom den måten som en snakker til barn. Skolen gir ingen mening! Vi lærer jo bare slikt som vi kan fra før, om igjen og om igjen!»

Det ble verre.

Til slutt sprakk det for barnet. Det var ikke lenger mulig å møte på skolen, barnet lå i fosterstilling i sofaen og klarte lite. Mistet interessen for det som egentlig gir glede. Vi trengte hjelp fra flere instanser og i denne prosessen fikk vi kjennskap til foreningen [Lykkelige barn](#). Vi leste også mye om barndom, oppvekst, historie og ulike pedagogiske retninger. Det gjør godt når man er på leting etter faglig forståelse, å komme over navn som [Professor Peter Gray](#). En nøkkel til å forstå hva som lå bak vårt barn sin manglende glede ved skolegang, lå i teorier om fri læring, læring gjennom lek og egen utforskning.

Vi kom vi i kontakt med [Norsk hjemmeundervisningsforbund](#). Endelig finner vi informasjon om at å ta barnet ut av skolen er et reelt alternativ, og vi bestemmer oss for at det er det rette å gjøre. I noen måneder tar vi barnet ut av skolen, for å gjennomføre egne prosjekter. Vi tar ansvar for opplæringen selv og barnet får hentet seg inn igjen.

Likevel prøver vi igjen

Etter hvert starter barnet på en ny skole. Vi har forberedende møter med skolen og setter de inn i situasjonen. Symptomene til barnet kommer tilbake ved skolestart. Søvnvansker, matvegring, høyt stressnivå. Men barnet holder maska på skolen. Tilpasser seg i ny klasse, og får endatil nye venner til tross for hvordan tilstanden er. Igjen er det vanskelig å formidle til skolen hvor skoen trykker. For barnet vårt mistrives rett og slett med skolen som system. Finner ingen læringsglede i skolen sine læringsmetoder. Vi innser at det barnet trenger er læringsfrihet, og det kan ikke skolen gi.

Rett før jul gir barnet rett og slett opp å prøve å tilpasse seg.

«Jeg kan ikke gå på skolen lenger. Jeg mister seg selv, og jeg ser ingen mening i å være der. Jeg har prøvd og prøvd, men har kommet fram til at det er bedre å være annerledes og ikke gå på skole, enn å være på skole og ikke kunne være meg selv.»

Vi som foreldre er helt enige og vi går over til privat hjemmeopplæring.

Interessebasert læring

Vi har brukt noen måneder på å hente oss inn igjen, en prosess som fremdeles pågår. Det tar tid både å bygge opp seg selv, og å bygge tillit. Men vi ser at livsglede og lærelyst er på vei tilbake. Vi

orienterer oss mot interessebasert opplæring, [Self-Directed Education](#), der det er barnets egne interesser som er styrende for aktivitet og læring.

Måten vi arbeider på, er fremdeles prega av at skolevegringa har satt sine spor. Det gir seg utslag i at vi ikke bruker tradisjonelt pedagogisk undervisningsmaterieell. I stedet bruker vi andre kilder, som Wikipedia og digitale leksikon, You Tube, dokumentarer og praktisk læring. Og viktigst av alt, de gode samtalene og felles utforskning. Det er barnet sin vitebegjærighet og egen interesse og indre motivasjon som driver læringen. Vi ser at gjennom læringskjeder som er initierte av barnet selv, er vi innom mange emner fra læringsplanene og arbeider mye tverrfaglig. Tematikken i en typisk måned i hjemmeskolen kan vandre slik som dette:

Læringskjede

Selvstudium og samtaler og felles research om 2. verdenskrig og annen historie. Interessen får flere sidegreiner, disse er helt dagligdagse og typiske tema for samtaler vi har hjemme, som fører til at vi søker opp informasjon, ser dokumentarer osv. 2. verdenskrig – Tyskland – Russland – atombombe – atomkraft – Tsjernobyl – strålingsfare, ulike strålingstyper - Den kalde krigen – DDR / GDR – Retro porselen - USA – NATO – Nord Korea - Vietnamkrigen – Hva med Afrika i 2. verdenskrig? - Galskap og ondskap - Hitler – Terrorisme – Norsk historie og holdning om jøder – Bunkerser og sikkerhet – Venner i chat fra Russland om Vesten sitt feile syn på landet – Trump og ledere gjennom historia som har vært uheldige – Den franske revolusjonen – Demokratiutvikling – Monarki / republikk - ulike styringsformer – Tysk teknologi i dag – tysk språk – Duo lingo – omregning valutakurs euro – norsk krone -

Frihet

Dette er jo ikke en enkelthistorie. Det er flere som oss. Det er mange, mange barn som har det vanskelig med skole, og mange foreldre som er fortvila. Barn kan ha forskjellige grunner til å mistrives på skolen, slik er det også i vårt tilfelle, selv om vi her har lagt vekt på hovedutfordringen. Vi ser at vår historie i tillegg til å være en personlig historie, like mye har å gjøre med system som med individ.

Vi ønsker en fremtidig skole med en helt annen åpenhet for alternativ opplæring. Å lese om demokratiske skoler, der elevene selv velger hva de arbeider med er inspirerende, som [Sudbury Valley School](#) i USA. I Danmark er det et voksende miljø omkring [Learning Mission](#) – som ønsker å reformere skolen mot mer fri læring. I Norge har [Idehistoriker Espen Schaanning](#) skrevet om utfordringer omkring en skole som ikke passer for alle. Og podkaster som [Lars og Pål](#) ytrer mange refleksjoner som, slik vi ser det, ønsker å stimulere til et mer fleksibelt syn på barndom og skole.

Likevel er vi i blant sky for å snakke med folk om at vi driver hjemmeopplæring, fordi det er så ukjent for folk, og en må forklare så mye. Samtidig digger jeg rått det valget vi har gjort, og ser at det er det rette for barnet og at det virkelig var på tide å prøve noe annet. Vi har ikke angra en dag på at vi tok tilbake ansvaret for opplæringa av barnet vårt selv. Vi ser at den læringa som skjer under frihet, er mye mer framtidsretta og nyttig, full av humor og ekte interesse. Nå kan vi bruke energien vår på å støtte under og legge til rette for og hjelpe med hobbyer og interessefelt, heller enn å slite oss ut på å kjenne oss mislykka ovenfor skolen. For, det vi har vært gjennom er erfaringer jeg ikke unner noen foreldre, og aller minst noen andre barn

DEL 2

På oppfordring fra NHUF har barnet vårt skrevet litt om hvordan det er å ha hjemmeundervisning:

«Det er ingenting jeg syns er negativt med hjemmeskole.

Jeg lærer meg engelsk selv via spill og sånn, når jeg prater med folk.

For eksempel folk fra Russland. Jeg lærer også russisk.

Det er ikke slik at jeg er en annen person. Jeg blir ikke noe annerledes selv om jeg har hjemmeskole. Jeg blir ikke behandlet noe annerledes av venner.

Fokuset mitt er på det jeg holder på med. Jeg tenker ikke på at jeg lærer. Det er mer at jeg gjør ting.

Jeg savner ikke å samarbeide med noen.

Jeg har aldri opplevd å ha en lærer som jeg liker å lære sammen med.

Når jeg gikk på skole var det bare ikke bra. Jeg hadde det veldig vondt og var deprimeret. Alt var feil. Det var ikke gøy i timene. Jeg hadde ikke interesse for fagene. Det var ofte slik at jeg satt alene i friminuttene.»

Mer refleksjon er det ikke mulig å få ut av barnet. Vi ser at barnet blir opprørt av å tenke på dette, og lukker seg. Natten etter at barnet har skrevet dette, våkner barnet av mareritt om skolen. I samtalen som følger dukker mange vonde minner fra skoletiden opp igjen. Det vanskeligste er følelsen av å ha blitt tvunget til en hverdag som ikke føles trygg og som ikke gir mening. Vi foreldre var jo delaktige i den tvangen, før vi til slutt tok mot til oss og tok over ansvaret for opplæringen selv.

I lys av forslaget til ny opplæringslov, der det blir foreslått å gjøre hjemmeopplæring søknadspliktig har vi dette å si: Dersom vi i vår situasjon som beskrevet over, skulle ha vært nødt til å sende en søknad til kommunen om hjemmeopplæring, vet jeg ikke om vi hadde turt å gjøre det. Vi ville følt oss veldig prisgitt, og vi ville følt at det kunne oppleves som en provokasjon eller kritikk av systemet. I mange kommuner vil det være samme person/instans som behandler en slik søknad, som også har liggende en eventuell klagesak mot skolen på samme bord.

Vi vet også at vår kommune hadde ingen kompetanse og kunnskap om hjemmeopplæring før vårt tilfelle. Det betyr at jeg ser for meg at en søknad ville kunne blitt behandlet på sviktende faglig grunnlag. Veggen vår har blitt til mens vi går, der vi og tilsynsfører har orientert oss i informasjon og faggrunnlag og regelverk sammen. Det viktige for oss her, har vært at det nå er vi som sitter i førersetet. Det er vi foresatte som har regien på opplæringen og som orienterer tilsyn om våre framgangsmåter og planer. Tilsyn uttrykker selv at det har vært en berikelse å følge prosessen vår.

Det at foresatte selv har det avgjørende valget om opplæringsform for eget barn, er en demokratisk rettighet som må beskyttes. Historien over viser at dette er vesentlig både ut fra et voksenperspektiv, og ikke minst ut fra barns rettighet til en god oppvekst og opplæring som ivaretar den enkeltes behov og evner. Det krever et stort mot å gå mot strømmen og gjøre et annerledes opplæringsvalg. Sjansen for at noen foresatte tar dette som en lettvinnet løsning er forsvinnende liten.

Vår heimeundervisningshistorie – kortversjon.

Guten vår gledde seg til å begynna i første klasse. Forventningsfull i nye klede, og med sekk på ryggen, leidde han meg i handa på veg til skulen. Han kunne lesa og såg fram til å få bøker og lekser.

Som utdanna lærar hadde eg oppmuntra han og sagt at det ville bli veldig kjekt å gå på skulen.

Det vart det ikkje, men det skulle gå trekvart år før me forstod det.

Den glade, trygge og nysgjerrige guten som hadde begynt på skulen hausten før, var blitt tynn og bleik og låg i senga og gret om kvelden før neste skuledag. Kva hadde hendt? Hintet kom frå andre: Guten hadde det ikkje bra i klassen. Han vart slått og sparka av ein annan elev utan at læraren som og var rektor gjorde noko med det. Konfrontert med dette, sa læraren at han måtte ta vare på eleven som slo og sparka.

Då me spurde guten vår kvifor han ikkje hadde fortalt oss korleis han hadde det på skulen, svara han: «Eg trudde skulen skulle vera slik.» Han trudde at me visste korleis skulen var og ville at han skulle vera der likevel. Lojal som han var, gjekk han dit. For eit svik det var mot han.

Me visste ikkje at det var opplæringsplikt og stod rådlause, men var sikker på ein ting: På skulen kunne guten ikkje vera. Me heldt han heime, melde frå om det til kommunen og bad om tilsyn med skulen. Sjøkkbølgene gjekk gjennom heile kommunen, men det viste seg at fleire lærarar støtta oss.

Etter ei tid løyste saka seg ved at læraren/rektor slutta. Tilhøva på skulen vart heilt annleis, men det tok mange år å byggja opp at tilliten til skulen for guten vår.

Då den to år yngre broren skulle begynna på skulen, var han redd. Læraren han møtte, forstod det, og møtte han på ein måte som etter kvart gjorde han trygg og glad i å gå på skulen. Han fekk eit godt år.

Tilhøva gjorde at me måtte flytta til ein annan stad. Den yngste møtte forventningsfull på den nye skulen, den eldste meir avventande. Det såg ut til å gå bra med begge. Men gleda skulle ikkje vara: Det viste seg etter kvart at ingen av dei fekk «læra noko dei ikkje kunne frå før». Etter ei stund kontakta me PPT og spurde om råd. Skulepsykologen gav oss støtte på at borna måtte få litt meir tilpassa oppgåver. Han skreiv tilrådingar til skulen om kva dei kunne gjera. Oppmodingane vart ikkje følgde. Skulen meinte at borna hadde tilpasningsvanskar og foreldre som ikkje kunne samarbeida. Tilhøva vart etter kvart så vanskelege at eg var redd for livet til ein av borna. Ein kveld toppa det seg. Om natta las eg Grunnskulelova: *Born har rett og plikt til å gå i grunnskulen, dersom dei ikkje på annan måte får tilsvarende undervisning.* Det var ei openberring. Tilsvarende opplæring – det kunne me greia sjølve!

Dagen etter varsla me borna om at dei ikkje skulle på skulen. Dei gjekk aldri meir dit. Me melde frå til kommunen som ikkje laga vanskar for oss. Etter eit par år med heimeundervisning, bytta dei skule, og etter råd frå skulepsykologen, gjekk dei over eit klassetrinn.

Å avbetinga skuleskadar, tek tid. Seinskadar av krenking frå vaksne set djupe spor. Born slit med skuldkjensle for det som hende. I ettertid ser eg at dei skulle fått meir hjelp til å bearbeida det vonde. Trass det, er dei i dag svært så *gagnlege og sjølvstendige menneske i heim og samfunn* slik føremålsparagrafen for skulen påla oss.

Heimeundervisar og lærar.

Min hjemmeundervisningshistorie

Jeg liker hjemmeundervisning mye bedre enn skolen. På skolen var det mye kjefting, sånn er det ikke hjemme. På skolen tok de tiden, det gjør vi ikke hjemme. Hjemme er det ikke så mange som snakker i munnen på hverandre. Det var vanskeligere å konsentrere seg på skolen. Jeg lærer mer hjemme enn på skolen. Hjemme får jeg være mer med å bestemme hva jeg skal gjøre og når.

Min hjemmeundervisningshistorie

På skolen hadde jeg det greit. Jeg hadde litt dårlig konsentrasjon, men jeg trivdes greit nok der og hadde venner der. Det er jo klart at jeg ikke får så mye kontakt med vennene mine her som jeg hadde på skolen, men jeg får vært med dem likevel, bare ikke hver dag hele tiden. Det syns jeg er helt i orden.

Det å skulle begynne med hjemme-undervisning syns jeg var litt rart da jeg hørte det, men nå som jeg har startet innser jeg at dette er mye bedre enn læringen jeg hadde på skolen. Så langt i forhold til skolen har det med hjemme-undervisning gått strålende. Jeg får oppgaver som er enkle, men som lærer meg noe. Jeg syns det tar mye mindre tid å lære ting her hjemme enn det tar å lære på skolen. Ting som tar 45 minutter på skolen tar kanskje 10 minutt hjemme. Jeg har nå god konsentrasjon og det som jeg nå skriver er en melding til dere i regjeringen: det at det skal bli vanskeligere å ha hjemmeundervisning stemmer jeg ikke for. Håper det ikke blir sånn. Takk for meg.

Heimeskule med mor, far og fire barn (2009)

Vi er ein familie på seks som bur midt ute i naturen med flott utsikt over dalen og fjella i det fjerne: mor, som er sjukepleiar, far, som er dagleg leiar for eit helsesenter, og fire barn som no er i alderen 13 til 17 år. Det er mor som har vore hovudansvarleg for undervisninga av barna i familien, og eg skal her prøve å dele litt av vår erfaring.

Då barna var små, var ikkje heimeundervisning i min tanke eingong. Hadde nokon sagt til meg at eg skulle kome til å undervise heime i 10 år, ville eg ha blitt storleg forundra. For meg høyrdest dette både sært og rart ut. Mannen min, derimot, hadde nok tenkt tanken fleire gongar sidan han hadde litt meir kjennskap til det frå USA, men dette var ikkje noko vi diskuterte. Endå var det ei god stund til førstemann, som er født i 1992, skulle begynne på skulen.

Men så begynte plutselig ting å forandre seg: styresmaktene begynte å snakke om skulestart for 6-åringane. Dette blei gjennomført i 1997, sjølv om dei fleste foreldre og lærarar var imot innføringa. Kva skulle vi no gjere? Eg var heimeverande mor og hadde alle barna mine heime, og vi var ikkje interessert i å sende den vesle guten vår av garde på denne måten. Dette skulle ikkje styresmaktene få tre nedover hovuda våre – dette ville vi ikkje vere med på! Det einaste alternativet for å unngå dette, var heimeundervisning, og det ville bety at eg som mor skulle vere lærar.

Dermed gjekk vi i gong med førebuingane. Vi skaffa oss litteratur om emnet og begynte å lese, og ei heilt ny verd opna seg opp – i alle fall for meg. Noko så flott! Kvifor skulle vi sende dei små barna våre bort frå oss som foreldre i denne sårbare fasen – til eit stort, framandt og for mange barn, også eit skremmande miljø? Kvifor skulle vi sende dei til ein skule som er blitt meir og meir sekularisert – til ein skule som ikkje lenger støttar opp om dei verdiane som vi ser på som viktige her i livet? Og kvifor skulle vi sende dei bort frå det gode miljøet vi meinte å ha her hos oss: ein god og trygg familiesituasjon, skog og mark rett utanfor stovedøra og eit stort og positivt miljø på arbeidsplassen til mannen min som ligg berre eit steinkast unna. Her er det eit internasjonalt miljø blant personalet, og blant gjestene ville barna kome i kontakt med menneske frå ulike kantar av landet – menneske med ulike yrker i alle aldrar og livsfasar.

Sjølv hadde eg tenkt å vere heimeverande mor i fleire år framover, og heimeundervisning såg ut til å vere midt i blinken for vår familie. Ikkje var eg dårleg utdanna heller, så det var ikkje mangel på kunnskap, men ville eg greie dette? Møte med rektor og inspektør på skulen var positivt. Dei var ikkje bekymra for det pedagogiske, men korleis ville det gå sosialt? Dette siste var til minst bekymring for oss. Med fire søsken, ei aktiv fritid og eit helsesenter med nye gjester kvar fjortande dag, rekna vi ikkje med at det sosiale ville bli noko problem.

Sommaren 1998, då vi skulle starte opp med heimeundervisninga vår, kom eg i kontakt med heimeundervisningsmiljøet og fekk vere med på heimeundervisningstreff for første gong. Det skulle bli mange slike, men denne første gongen var det ei ekstra sterk oppleving. Eg snakka meg igjennom heile treffet for å få greie på mest muleg om korleis det var å drive med heimeundervisning, og det var til stor nytte og støtte – ikkje minst det å vite at der var andre der ute i same situasjon og at eg kunne ringe til nokon viss det var noko eg lurte på. Mange av desse

hadde hatt tøffe kampar, men for oss gjekk det stort sett knirkefritt. Sjølv sagt var det ubehageleg å plutselig lese om oss i lokalavisa («foreldrepar vil undervise hjemme»), etterfølgt av fleire punkt med formelle krav til dette. Men då vi kom i gang viste det seg at rektor, som blei vår tilsynslærer, var både positiv og hyggeleg, så samarbeidet med skulen blei veldig bra.

Eldstemann hos oss er ein gut. Særleg for gutar er det ikkje lurt å begynne for tidleg med formell undervisning, så det første året hadde vi lite undervisning med bøker ved stovebordet. Det fine med heimeundervisning er nettopp det at du kan bruke heile kvardagen, og når du er både mor og lærar blir du ganske raskt bevisst på læringspotensiale i sjølv dei mest daglegdagse situasjonar. Først andre året tok vi skikkeleg fatt på lese- og skriveopplæringa. Vi fekk det vi trengde av bøker og skrivemateriell frå den lokale skulen og brukte dette i tillegg til noko vi kjøpte og betalte for sjølv. Vi brukte aldri tid på å søkje om pengestøtte, for dette var vi rimeleg sikre på at vi ikkje ville få likevel.

Undervisninga var alltid om formiddagen, både med eldstemann og seinare med dei tre andre. Vi hadde aldri noko fast timeplan med nøyaktige klokkeslett. Eg vekte ungane til høveleg tid om morgonen, og etter frukost og morgonstell, som regel mellom halv ni og ni, sette vi oss alle til ei lesestund i sofaen. Her hadde vi først ei andakt/KRL og så tok vi fatt på dei andre faga etter som det passa. Vi las ein god del høgt saman, både frå skulefaga, frå andre bøker, frå avisutklipp m.m. og så diskuterte vi det vi las undervegs eller etterpå. Sjølve "skulekroken" var ved det store stovebordet, og her hadde barna sine faste plassar. Dei første åra var ikkje skuledagen så lang, men etter kvart heldt vi gjerne på fram til middag mellom eitt og to. Då var som regel barna heilt ferdige med skulearbeidet og hadde ettermiddagen fri.

Styrken i kvardagen var at barna visste at formiddagane var skuletid og at dette ikkje var tid der dei kunne leggje andre planar. Det betyr ikkje at vi alltid sat inne og hadde undervisning, og innimellom kom det ting i vegen som gjorde at det ikkje blei undervisning i det heile teke, men det betyr at det var eg som mor og lærar som hadde det siste ordet og bestemte kva formiddagen skulle brukast til. I våronna om våren brukte vi for eksempel ofte fleire dagar til utearbeid når det var fint vær ute og vi måtte få ting unna, men elles gjorde vi slike ting om ettermiddagen. I tillegg til arbeidet i hus og heim, har særleg arbeidet med å dyrke jorda lært barna mange lekser. Dei har lært seg å arbeide, ta ansvar, gjere ting ordentleg og å fullføre ting dei begynner på. Elles har barna også hatt ein fin læringssituasjon i alt dei har fått deltatt i på helsesenteret saman med faren og dei andre arbeidarane.

På fritida har barna delteke på symjekurs, speidaren og musikkundervisning – i tillegg til at vi går fast til kyrkje. Alle fire er blitt glade i å lese – også gutane – og dei har hatt mange bøker å velje mellom både heime og på biblioteket. I det daglege har dei for det meste berre hatt kvarandre å leike med, men det har dei aldri klaga over. Trass i at vi ikkje har TV, høyrde eg aldri at dei "kjeda seg". Dei måtte underhalde seg sjølve og lærte seg å bli kreative. Ja – dei har hatt utruleg mykje glede av kvarandre opp gjennom åra og eg vil tru at all denne tida dei har hatt saman, har gjeve dei ekstra sterke søskenband.

Sjølvs om heimeundervisninga også kunne kjennast tung i blant, har eg likevel alltid kjent på ei stor glede og takksemd over å få bruke denne tida saman med mine eigne barn – i desse korte barneåra som vi aldri vil få tilbake. Det har vore både godt, spennande og lærerikt, men også travelt og i periodar stressande. Det som stressa meg mest, og som eg opplevde som vanskelig med heimeundervisninga, var uroa for at eg ikkje ville greie å gjere det godt nok – noko som sjølvsagt har med perfeksjonisten i meg å gjere. Gjennom det heile såg eg likevel korleis barna utvikla seg til å bli glade, trygge og lykkelige barn – noko som slett ikkje er sjølvsagt i dag.

Eldstemann gjekk 10 klasse på ein friskule i fjor, og dette var veldig spennande etter alle åra heime. Sjølvs om skulevegen var lang og han måtte opp allereie klokka seks, opplevde vi derfor aldri ein skuletrøytt gut. I år går han på ein vidaregåande internatskule der han stortrivs og er veldig sosialt aktiv. Han tek ansvar, er veldig påpasseleg med ikkje å skulke og gjer skulearbeidet så godt han kan. Dei andre tre begynte på same friskule som eldstemann no sist haust, og vi opplever akkurat det same med dei. Trivselen er på topp og dei gledar seg over å få gå på skulen.

Akkurat dette siste er kanskje ein av dei store fordelande med heimeskule. Barna får ein trygg og god barndom med rolegare kvardagar og mindre stress og mas, og når dei endeleg kjem ut, så er det nytt og spennande. Derfor er eg no trygg på at valet vi gjorde om heimeundervisning var det aller beste vi kunne gjere for barna våre, og som mor ville eg ikkje ha vore desse åra forutan!

Tankar i ettertid

Denne teksten blei i utgangspunktet skriven til ei bok om heimeundervisning som det dessverre ikkje blei noko av. Fleire år har passert sidan den gong, og no veit eg litt meir om korleis det har gått med barna mine i ettertid.

Dei gjekk alle saman tre år på vidaregåande internatskule rett etter 10. klasse – noko som gjekk veldig bra. Her måtte dei ta ansvar for eige liv/eigen kvardag og dei greidde seg fint både fagleg og sosialt. Med mange år heime (dei var heller ikkje i barnehage), var det ingen som var skuletrøtte. Yngstemann, som var veldig moden for alderen og lærte raskt, gjekk faktisk i same klasse som dei to år eldre tvillingane mesteparten av skuletida. Ho var derfor ferdig med grunnskulen allereie som 14-åring og ferdig med vidaregåande då ho var 17 år. Vi var mest spente på det sosiale, men også dette gjekk heilt fint. I ettertid har alle fire gått på høgskule, no universitet. Tre av dei er ferdige og har begynt å jobbe – den fjerde, som også har fagbrev som elektrikar, har eitt år igjen.

Det var med andre ord ingen grunn til bekymring for at dei ikkje skulle klare seg her i livet. Ikkje berre har dei klart seg og fått seg utdanning, men dei har alle fire god helse både fysisk og psykisk. I våre dagar med mykje mobbing på skulen og mange unge som slit med psyken, ser eg på dette som ein stor velsignelse. Eg ser at dei har hatt ein god oppvekst og ein god barndom og dette er også tilbakemeldinga frå barna. Det er ingen av dei som er lei seg for valet vi tok om å ha heimeskule. Dei føler ikkje at dei har gått glipp av noko – heller tvert om. Dei er glade for desse åra dei fekk heime utan stress og mas – og med naturen rett utanfor stovedøra.

Hei!

Jeg som mor og foresatt til to barn som fikk prøvd hjemmeundervisning en kort periode før vi ble brått avbrutt pga barnevernets inngripen. Forut så har det vært veldig dårlig skolemiljø, mobbing og mistrivsel på nærskolene og det utviklet seg til dårlig skole hjem samarbeid. Da jeg endelig fikk startet HU i august 2019, (som bare varte knappe 3 måneder) så jeg med en gang at dette var et godt alternativ. Barna begynte å få igjen lære glede og nysgjerrigheten. Ble roligere til sinns og hele familien fikk ro, som igjen resulterte i bedre stemning i hjemmet.

Litt hvordan jeg organiserte det hele:

Jeg skrev ut læreplan, fikk årsplan og skrev logg hver dag. Hjemmelaget ukeplan med fokus på et fag om dagen var viktig så barna kunne fordype seg og ikke måtte avbryte faget. Vi lånte og kjøpte bøker. Vi så på filmer som var godt egnet for barn og som hadde f eks historie innhold. Vi opprettholder aktiviteter utenom, som spilling, venner og gikk på museum. Vi så gjerne på supernytt og barna fikk gjøre ting i sitt tempo. De lærte fortere og mer da de sa dette var gøy! Som f eks i engelsk. Barna hadde forskjellig utgangspunkt og var på forskjellig nivå, men motivasjonen var begynt å komme seg etter et par uker. Det var viktig for meg å forklare barna at dette var lov og vi oppsøkte et HU-treff med flere barn. Dette ble dessverre avviklet og ble derfor kun med på en gang.

Videre så husker jeg at nærskolen ikke hadde kunnskap og i tillegg hadde jeg en skolevegrer som gjorde at jeg ønsket en ny og nøytral tilsynsfører for et godt samarbeid videre. Uten mistillit og forutinntatthet.

Jeg og barna har opplevd at HU virkelig er noe som har hjulpet oss i en vanskelig tid i forbindelse med skoleproblematikk.

Kunne sagt så mye mer, men håper dette hjelper for videre opplysning av at HU må bestå og være et lovlig valg og alternativ for familien.

Jeg hadde HU for mine to gutter(11 og 9 år) på daværende tidspunkt (august-medio november) knappe 3 måneder.

De responderte godt på individuell læring i hjemmet.

Ønsker å være anonym, da dette ble en krevende tid mtp barnevernet.

Jeg skriver herved bakgrunnen hvorfor vi gjør hjemmeundervisning og som et eksempel på hvor viktig det er at denne rettigheten finnes uten å måtte få tillatelse av utenforstående kommunale aktører.

Jeg er en enslig mor på 53 år.

Den vonde skolehistorikken til mine to sønner (født i 2004 og 2007) begynte i Norge skoleåret 2014/15. Vi kom fra Waldorfskole og derfor valgte jeg en Steinerskole for at de i det minste følte seg kjent med pedagogikken.

Vi hadde bodd i Spania til da og de er halvt spanske. Vi kom til Norge for flere grunner, men en av dem var at de var alvorlig syke begge to. Så en ny start var ikke en liten utfordring, for å lære nytt språk, kultur og dette samtidig som at helsen deres hindret både læring og også viste hinder sosialt, da de ble ekstremt fort slitne, og f.eks ikke kunne bli med på sport.

Mye mobbing og utfrysning ledet til vantrivsel og regresjon av allerede tillært læring. Vi byttet skole etter to år, og bosted. Situasjonen så det første året lovende ut på ny skole, men igjen viste det seg at de to klassene hvor de gikk hadde store problemer av forskjellig art, i tillegg til at deres tilrettelagte opplæring som i min mening, ikke ble ivarettatt, og heller ikke kommunisert ærlig til meg som foresatt. (Dette er en Steinerskole, og jeg mistenker en skjult agenda mht å få midler til skolen, og å holde foresatte i god tro for ikke å miste elever.

Etter 2 og 1/2 år på den andre Steinerskolen tar jeg dem ut etter et par måneder nøye planlegging, rettslig informasjon og samtaler med NHUF (Norsk Hjemmeundervisningsforbund). Jeg jobbet hele denne tiden på skolen som medarbeider, og har et reelt og klart bilde av deres situasjon.

N.B.: Samtidig som dette ble planlagt (og hvor jeg parallellt undersøkte et eventuelt bytte til en annen Steinerskole), måtte vi forlate vår leiebolig på kort varsel, like før jul 2019. Dette satte oss helt sjakk-matt. (Dette var en HTU-dom, som var juridisk uriktig, men hvor min svake økonomi hindret meg i å kunne anke). Vi kan på denne korte varselen ikke utføre en normal flytting, og havner der vi først får mulighet, og det var på et forløpig sted i Oslo kommune. Der må vi etter noen måneder igjen flytte pga arbeid i leiligheten. Vi føyer oss så til en annen HU mor hvor vi også leiet av, til det etter kort tid viste seg uholdbart. Så etter et halvt år med stor ustabilitet og endring av oppholdsted, er vi på prøve-bosted på sørlandet hos venner. Siden vi hadde tilsynsordning i Oslo kommune, ville vi ha stabilitet der, og fikk beholde folkeregistrert adresse for den grunn ut skoleåret. Slik kan det gå i livet, for oss var dette forhåpentlig første og siste gang vi må oppleve det, men det kom altså samtidig med vår situasjon med helse, skole, trivsel til barna og min egen situasjon hvor jeg var blitt langtidssykmeldt pga skader i rygg og hofte, og ikke var i stand til å bære noe eller løfte.

-Hvis deres lovforslag om at foresatte må be om tillatelse for oppstart av HU, hvem skulle da i vår situasjon gjøre det? PPT? Opprinnelig kommune, hvor de kjente dem?- eller ny kommune? - hvor raskt ville de kunne bearbeide "forespørselen"? Det er kjent at det kan ta tid i kommuner.

Jeg hadde heldigvis mulighet til å handle der og da, for å unngå verre. Til tross for at vi har startet HU i en veldig vond tid, har det vært til barnas beste pga deres respektive klasseforhold. Jeg vil nemlig herved minne på at lovverk på andre felt,

som en kan bli utsatt for er i "discrepancy" med andre lovverk. Som f. eks leieboligloven. Det burde være ulovlig å kunne kaste ut en barnefamilie slik at de blir tvunget til å endre skole midt i året! Vi fikk ikke leid noe i nærheten av skolen om vi så hadde villet fortsette å gå der. (Barn og dyr og enslig mor på sykmelding var ikke ønsket.) En annen Steinerskole på 5 andre steder ble vurdert, og boliger søkt, men de kan ikke ta inn elever med behov for tilrettelegging midt i året, kun på starten! Dvs at eneste alternativ ville vært å plassere dem på en offentlig nærskole, midt i året, med deres utfordringer og indre sårhet etter så mange negative opplevelser, i en ny type pedagogikk attpåtil. Dette visste jeg ville være altfor voldsomt for dem, så faktum var at HU som jeg hadde informert meg om pga skolesituasjonen deres, ble til slutt det eneste alternativet, og det med rask handling!

Det øyeblikket jeg tok dem ut: vinterferien 2019, var det i "siste liten" for mine to sønners psykiske og fysiske helse, å få slippe deres respektive meget usunne klasseforhold.

-Min yngste sønn var i 6 klasse. Han kom til denne Steinerskolen i 4 klasse etter å ha opplevd 2 grusomme år på sin første Steinerskole. Han startet grunnskolen i et for ham nytt land, Norge, ved å hoppe rett inn på 2 klassen uten 1 klasse, eller å kunne lese å skrive. Han hadde nemlig fått utsettelse på skolestart grunnet medisinsk historikk. Da han i august startet i 1 klassen, var han en av tre barn uten alvorlige diagnoser i den klassen og de ansatte mente også det var best at han føyet seg til 2 klassen istedet, med alderskullet i oktober. Men der møtte han en så ekstrem mobbing og vold, som skolen prøvde å gjøre tiltak imot, men ikke klarte å bedre, eller unngå at han ble utsatt for det. *Jeg burde da ha fått vite om muligheten til HU. Jeg var ikke klar over at det var lov i Norge. Dette kunne ha reddet ham og forebygget videre traume.* Så han fortetter i 3 klasse på samme skole, fordi jeg trodde at eneste alternativ var å bytte til offentlig skole. Det så jeg som helt klart umulig, siden han hadde null selvtillit og ikke kunne lese eller skrive, og var blitt en medtatt alvorlig gutt. Han har pådratt seg Posttraumatisk stressyndrom pga disse to årene. Dette hindrer ham nå å lære godt i klassesammenheng, fordi assosiasjoner av bråk forårsaker umiddelbar panikk i kroppen og som kjent, er det slik at når "frykt&flykt" hormonene skilles ut, nærmest bedøves hjernens frontalkvabber: som er der hvor opptak av ny læring blir prosessert.... Andre faktorer, som en meget dårlig klasseledelse, er tatt opp med skolen. Stor forskjellsbehandling av elever og rusmisbruk av lærer; en person som han dermed ikke fikk trygghet hos pga vedkommendes sterkt vekslende gemytt, og vanskelig forståelige retorikk når påvirket av rus. (Dette siste hadde vært grunn til at flere barn i klassen hadde stoppet før ham). Han var på grensen av undervekt etter å ikke ha klart å spise i matpausen siden han ble stresset av bråket, og luktet aceton fra munnen ved slutten av hver skoledag uten mat. Etter å ha startet HU var dette det første som endret seg i løpet av dager og han gikk opp én kg på 10 dager. Han ble glad igjen, begynte å synge og nynne. Han var interessert i å lære, ikke motvillig. Etter 3 mnd. skrev han tydelig, leselig, i motsetning til før, hvor han ikke klarte å skrive nede på linjen eller leselig. Dette var ikke noe som oppsto etter mye jobbing, det kom av seg selv pga av han ikke befant seg i en daglig urolig tilstand.

-Min eldste sønn var i 9 klasse. Han hadde også tilrettelagt opplæring i norsk, engelsk og matte. Opplæring hvor hans rettskrivning ikke ble korrigert, selv ved oppfordring flere ganger av oss, for han ville lære seg å skrive norsk like riktig som

han skriver spansk. Lærerne hadde en misforstått oppfatning av at å rette på skrivefeil ville bremse hans skrivelyst. (Følelsen av å gå for lut og kaldt vann var en av mange grunner til å ville bort fra denne skolen, og dette ble forklart tilsynslærer på Ris skole da vi startet HU. Da vi meldte dem at vi flyttet til Sørlandet etter sommeren, meldte de oss til Barnevernet, med begrunnelse av at han hadde så mange skrivefeil for sitt klassetrinn, og at de antok at det ikke var sosialt riktig for ham å ha HU. Barnevernet i ny hjemkommune henla saken etter kort tid og har vært meget positive i sitt møte med oss. At tilsynslærer fra Ris skole har hatt kontakt med tilsynslærer på Vinderen skole (for barnetrinnet til min yngste sønn) er tydelig, siden de har delt formeninger mellom skolene, samme ordlyd klinger i melding også fra denne skolen, hvor de melder om at de mener mor hadde gjort feil valg av skoler tidligere og at HU ikke var å anbefale. Slike obstakler som en barnevernsundersøkelse kan man altså få slengt imot seg når man har et så viktig prosjekt som å få sine to barn opp på skinner. Med barn som ble urolige, søvnløse, neglebitende, dårlig konsentrerte i den tid barnevernsundersøkelsen pågikk. Dette kom altså etter at begge guttene hadde opplevd nok på sine to skoler, og en traumatiserende flytting midt på vinteren. Min eldste sønn holdt seg mye borte fra guttegruppen i klassen, og han meldte ifra om høyt forbruk av rus via meg til daglig leder. Han ble utsatt for verbal vold, seksuell vold. Alt dette ble forklart til respektive tilsynslærere som forklaring, men ble ignorert i et avstumpet feilskrevet referat.

Man mister dermed tillit til aktørene man må samarbeide med når man har HU. De bør samarbeide, men de ser at du må gå en annen vei for å gjøre rett for ditt barn, og de liker det ikke. De tar det dessverre personlig, som om man er fra en politisk opposisjon og reagerer deretter. På sørlandet derimot, fikk vi oppleve tilsynslærere, som tilbød bøker å låne, inviterte til skolens festdager. Der fikk jeg selv sende henvisning til PPT, som jeg trenger siden min yngste sønn skal begynne på skole til høsten. I Oslo, ble jeg fortalt at jeg ikke hadde rett til PPT, ikke rett til å låne bøker, eller starte opp en såkalt "delt løsning", som betyr at man går delvis på skole, delvis hjemme. Heller ikke råd ang. videregående skole for min 9 klassing var mulig å få. En meget sterkt negativ holdning hvor HU elevene ble utfrysset fra disse tingene. Slik har vi ikke opplevd andre kommuner, kun Oslo.

Det er også et virrvarr av forskjellige formeninger om hva som er rett mht HU. Slik kan det ikke være.

Hjemmeundervisning kan være en løsning for en elev, og familien, og også for skolen, om de ikke klarer å løse en problematisk situasjon. De er forpliktet til å tilrettelegge, men om de ikke kan det på skolens plattform, bør de delegere den videre til de foresatte MED tilbud om samarbeid. Dette kan mye lettere også føre eleven inn i skolearenaen igjen, som er ønskelig for de fleste skoler. Det kan være en løsning i noen saker av skolevegring. Uansett om dette viser seg å ikke være det beste for noen elever så bør ikke familier bli mishandlet på den måten vi har blitt, med retten og makten i hånd. Det er rett og slett traumatiserende å oppleve at det er en så lav terskel for å få en BV underøkelse pga svak faglig ståsted for sitt barn, som er grunnet dårlig opplæring, helse og at de språket ikke var deres første morsmål.

P.S. Jeg kan gjerne stå til disposisjon om det er spørsmål i de overfor nevnte forskjellige forbindelser. Hverken skole eller tilsynslærere har fått en klage til fylkesmannen, men de er skrevet, bare ikke sendt. Dette har jeg valgt fordi jeg ser det som mer nyttig å kunne videreformidle denne historien til de rette instanser i

utdanningsapparatet.

Jeg er en kvinne på 43 år. Jeg har svenske foreldre og hadde hjemmeundervisning hele min oppvekst i Sverige. Jeg bodde i et kristent kollektiv sammen med flere andre familier som samarbeidet om undervisningen.

Da jeg sluttet skolen flyttet jeg sammen med min familie til Norge, og har siden hjulpet andre med å ha hjemmeundervisning, blant andre noen av mine brødre.

For meg har det å ha hatt hjemmeundervisning vært udelte positivt. Jeg har mange gode minner fra min oppvekst som var harmonisk og uproblematisk, og jeg har alltid beundret mine foreldre som valgte å undervise oss barn hjemme. Jeg hadde tidlig et ønske om å undervise selv da jeg ble stor, rett og slett fordi jeg så på det som en meningsfylt oppgave. Jeg opplevde heller aldri det å være annerledes fordi jeg ikke gikk på den "vanlige skolen" som en belastning, men var heller stolt av det, og opplevde at andre barn syntes at det var interessant.

Der vi bodde i Sverige hadde vi tilsyn fra den lokale skolen, og da jeg gikk ut av grunnskolen etter 9. klasse hadde jeg en tentamen der jeg fikk karakterer. Jeg søkte inn på videregående skole, og jeg husker veldig godt da rektor kom på besøk, ga meg en blomsterbukett og mine karakterer og påpekte at jeg hadde valgt en praktisk linje som førstevalg. Han spurte om jeg ikke skulle velge noe mer teoretisk og sa at «Du kan jo komme inn på hvilken linje som helst med de karakterene...»

Det har jeg tenkt på mange ganger, og fordi alle jeg kjenner og har fulgt gjennom hjemmeundervisningen har hatt mer eller mindre samme reaksjonen fra den offentlige skolen forstår jeg at den undervisningen foreldrene kan gi, selv om de er ufaglærte og forskjellige som personer, ikke er en dårlig undervisning. De har fordelen med individuell oppfølging, og at de kjenner barnet eller barna sine. Har de i tillegg venner og familie som hjelper dem så er det selvfølgelig bra. Jeg syns at ordningen med at den offentlige skolen har tilsyn er bra, og betryggende for foreldrene også, så de ikke behøver å bekymre seg for om barna får den undervisningen de har krav på. Men at de skulle bli fratatt retten til å undervise dem selv er helt uakseptabel, og også hvordan de ordner med undervisningen, hvem som hjelper dem og så videre. Du kan ikke sitte å se på at barna dine ikke får den oppveksten du vil gi dem, bare fordi staten har bestemt det. Selvfølgelig har barna rettigheter som de må ta hensyn til, det har vi jo lover for, men hvordan deres behov og rettigheter skal ivaretas må foreldrene ha førsteretten til å bestemme i et fritt land som Norge!

Min familie har hatt hjemmeundervisning på et kristent grunnlag, andre familier som velger hjemmeundervisning har andre grunner for det, men de må få lov til å velge det uten at noen overordnet skal godkjenne grunnlaget. De må få lov til å velge å undervise sine barn uansett, hvis de mener at det er til barnets beste - bare fordi at de er barnas foreldre.

Hjemmeskole er det beste
jeg noen gang har hatt, det er det beste
fordi jeg lærer mye mer og lærer mer gøy
også fordi da kan eg være mer med
mamma og pappa. Vi kan dra flere steder
og jeg liker det bedre hjemme enn på skolen.

